

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Кваліфікаційна робота
з перекладознавства на тему:

**«ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ У КАЗЦІ
АНТУАНА ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ “LE PETIT PRINCE”»**

Допущено до захисту
«__» _____ 20__

Студентки групи МЗлф02-22
спеціальність 035 Філологія
спеціалізація 035.055 Романські мови та
літератури (переклад включно),
перша – французька
освітньо-професійна програма Сучасні
лінгвістичні і перекладознавчі студії та
міжкультурна комунікація (французька мова і
друга іноземна мова)
Замлілої Ольги Сергіївни

*Завідувач кафедри
романської філології*
_____ Рубан В. О.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Філоненко Н.Г.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

MINISTÈRE DE L'ENSEIGNEMENT ET DE LA SCIENCE DE L'UKRAINE UNIVERSITÉ
NATIONALE LINGUISTIQUE DE KYIV

Faculté de philologie romane et de traduction

Mémoire de recherche

**sur le sujet: “REPRODUCTION DES CARACTÉRISTIQUES LEXIQUES DU DISCOURS DES
PERSONNAGES DU CONTE D'ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY “LE PETIT PRINCE””**

Admis à soutenir
« ___ » _____ 20__

Par l'étudiant(e) du groupe M3 Mlf 02-22
de la faculté de philologie romane
et de traduction
du programme de formation professionnelle
Langue et littérature française, langue
seconde, traduction
spécialité 035 Philologie
Zamlila Olha

Chef du département
des langues romanes
_____ Ruban V. O.
(signature) (nom, prénom)

Directeur de recherche:
candidate ès lettres, maître de conférences
Filonenko N.G.

Note _____
Quantité de points _____
Note ECTS _____

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ.....	4
1.1. Філологічні дослідження мовленнєвої організації французьких художніх текстів	7
1.2. Образ персонажа французьких художніх творів як перекладознавча проблема	14
1.3. Засоби відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів французьких художніх текстів	21
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ КАЗКИ “LE PETIT PRINCE” А. ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ	28
2.1. Антитеза "petit" та "grand" – протиставлення дитячого світу дорослому	28
2.2. Парадокс як основа буття у світі дорослих очима дітей	33
2.3. Фразеологізми – основна особливість мовлення героїв казки	37
Висновок до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ В КАЗЦІ А. ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ «МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ»	46
3.1. Методика дослідження перекладацького аналізу	46
3.2. Прямий та трансформаційний переклад	47
Висновки до розділу 3	51
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний переклад та літературна адаптація класичних текстів стали предметом активної дискусії серед вчених і літературних перекладачів. Особливо важливою стає проблема відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів у перекладі, оскільки це впливає на передачу характеру, емоцій та індивідуальних особливостей героїв. Одним із відомих творів, який заслуговує на увагу у контексті літературного перекладу, є казка Антуана де Сент-Екзюпері "Le petit prince". Цей текст багатий на лексичні особливості, що характеризують персонажів та допомагають читачеві краще їх розуміти. Дослідження лексичних особливостей мовлення у цій казці стає **актуальним** завданням для вивчення мови та літератури.

Ступінь дослідження теми. В сучасних наукових дослідженнях з питань літературного перекладу акцент робиться на збереженні структурно-семантичних та стилістичних аспектів оригіналу в перекладі. Дослідження лексичних особливостей мовлення персонажів стає важливою частиною цього процесу, оскільки вони засвідчують психологічну глибину та індивідуальний характер героїв. Проведення аналізу наукових публікацій у галузі перекладу та літературознавства дозволив визначити основні тенденції та підходи до цієї проблеми.

Об'єктом дослідження є лексичні особливості мовлення персонажів у казці "Le petit prince" Антуана де Сент-Екзюпері. **Предметом дослідження** є специфіка перекладу цих лексичних особливостей в українському перекладі, виконаному Анатолієм Жаловським.

Метою та завданням дослідження є з'ясування лексичних особливостей мовлення персонажів у казці Антуана де Сент-Екзюпері "Le petit prince" та засоби їх відтворення в українському перекладі Анатолія Жаловського.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань були використані наступні методи дослідження: порівняльний метод, описовий, статистичний, частково зіставний та метод компонентного аналізу.

Дослідження лексичних особливостей мовлення персонажів казки "Le Petit Prince" Антуана де Сент-Екзюпері ретельно проведено за допомогою наступної методики, з урахуванням основних героїв та другорядних персонажів:

1. Вибір текстового матеріалу:

- Аналіз казки "Le Petit Prince" мовою оригіналу.
- Визначення окремі уривки, де персонажі ведуть діалоги або виражають свої думки та почуття.

2. Аналіз мовлення головних та другорядних персонажів:

- Детальний аналіз мовлення маленького принца та автора-пілота. Дослідження лексики, структури речень, вживання мовних засобів та стиль мовлення.

3. Перекладацький аналіз:

- Порівняння оригіналу та перекладу з погляду відтворення лексичних особливостей героїв.
- З'ясування методів перекладу та їх адекватність.
- Визначення, які лексичні особливості були збережені, а які модифіковані у перекладі.

4. Висновки та аналіз результатів: формулювання висновків щодо основних характеристик мовлення головних та другорядних персонажів

Теоретичне значення дослідження. Результати дослідження роблять важливий внесок у сучасне розуміння проблеми літературного перекладу та відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів у перекладі. Вони будуть корисні для перекладачів, літературознавців та всіх, хто цікавиться літературним мистецтвом.

Практичне застосування результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення методів перекладу та підвищення якості літературних перекладів, зокрема при перекладі творів, де важливим елементом є передача індивідуальних особливостей мовлення персонажів. А також це дослідження може використовуватися як приклад та джерело інформації для майбутніх досліджень в галузі літературного перекладу та стилістики.

Апробація: Затвердження основних положень та результатів дослідження здійснено під час конференції «AD ORBEM PER LINGUAS» 19 травня 2023 року.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатку. У першому розділі «Теоретико-методологічне підґрунтя перекладознавчого дослідження мовлення персонажів у художньому тексті» розгадаються теоретичні основи дослідження французьких художніх текстів, образ персонажів як перекладознавча проблема та засоби відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів. У другому розділі «Дослідження лексичних особливостей мовлення персонажів казки "Le petit prince" Антуана де Сент-Екзюпері» аналізуються основні особливості мовлення героїв казки. В третьому розділі «Перекладацький аналіз мовлення персонажів "Le petit prince" Антуана де Сент-Екзюпері» досліджуються методи перекладу за перекладом Анатолія Жаловського.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

1.1. Філологічні дослідження мовленнєвої організації французьких художніх текстів

Французька література завжди привертала увагу науковців та літературознавців своєю різноманітністю стилів і змісту. Її глибока історія та різноманітні літературні напрямки виробили унікальний корпус художніх текстів, які несуть у собі багатий смисл та естетичну цінність. Французькі художні тексти привертають увагу фахівців у галузі філології завдяки своїй мовленнєвій складності та мовній оригінальності.

Мовлення завжди відіграло важливу роль у літературі. В художньому тексті мовлення стає інструментом, який дозволяє авторам не лише передати ідеї та сюжет, але й створити незабутні емоційні враження для читачів.

Мовлення, як важлива складова художнього тексту, вивчається з різних аспектів, таких як структурно-семантичний та функціонально-стилістичний аспекти.

- *Структурно-семантичний аспект мовлення в художньому тексті.* Так, Л. Кузьменко розглядає мовлення з точки зору його структурної та семантичної організації в художньому тексті. Структурно-семантичний аспект мовлення в художньому тексті за Л. Кузьменко полягає в дослідженні його складових частин, їхніх значень та взаємозв'язків. Авторка розглядає мовлення як складну систему, що складається з різних рівнів: фонетичного, лексичного, граматичного, синтаксичного, стилістичного та прагматичного. Вона також аналізує, як ці рівні впливають на семантику мовлення, тобто на його зміст та способи передачі інформації. Авторка показує, як структура та семантика мовлення залежать від різних факторів, таких як жанр художнього тексту, тип мовлення (пряма мова, непряма мова, внутрішня мова тощо), авторський коментар, контекст ситуації тощо [10].

- *Функціонально-стилістичний аспект мовлення в художньому тексті.* У статті О. Бойко розглядається мовлення як засіб створення стилістичного ефекту в

художньому тексті. Функціонально-стилістичний аспект мовлення в художньому тексті полягає в дослідженні його ролі та значення в створенні художнього образу, його впливу на емоційний та ідейний зміст твору, а також його відповідності до жанрових та стилістичних особливостей літературного твору. Авторка розглядає мовлення як засіб вираження індивідуальності автора та персонажів, їхнього світогляду, психології, соціального статусу та взаємодії. Вона також аналізує різні функції мовлення в художньому тексті, такі як інформативна, експресивна, персуазивна, апелятивна тощо. Авторка показує, як автор художнього тексту використовує мовлення для досягнення певних естетичних та комунікативних цілей, таких як реалізм, драматизм, іронія, сатира, гумор тощо [2].

Мовлення – це процес спілкування за допомогою мови, який включає в себе вираження думок, почуттів, емоцій, інформації тощо. Мовлення може бути розглянуте як засіб виразу, тобто як спосіб передачі індивідуальності мовця, його світогляду, ставлення до себе та оточуючих, а також як засіб створення художнього образу у літературному творі.

Мовлення як засіб виразу має низку особливостей, які визначають його функції та стиль. Однією з таких особливостей є ситуативність мовлення, тобто його залежність від конкретних умов спілкування, таких як тема, мета, адресат, контекст тощо [1]. Ситуативність мовлення впливає на його форму та зміст, а також на вибір мовних засобів для досягнення комунікативного ефекту.

Іншою особливістю мовлення як засобу виразу є його соціальна обумовленість, тобто його визначення соціальними факторами, такими як національна культура, соціальний статус, професія, вік, стать тощо [4]. Соціальна обумовленість мовлення сприяє формуванню різних соціальних діалектів, жаргонів, сленгів тощо, які відображають особливості спілкування певних груп людей.

Ще одною особливістю мовлення як засобу виразу є його емоційна забарвленість, тобто його здатність передавати емоції та почуття мовця або персонажа художнього твору. Емоційна забарвленість мовлення може бути реалізована за допомогою різних мовних засобів, таких як інтонація, лексика,

граматика, стилістика тощо [6]. Емоційна забарвленість мовлення допомагає створити ефект присутності та співпереживання у читача або слухача.

У художньому тексті мовлення як засіб виразу виконує роль художнього образотворчого засобу, який дозволяє автору створити образи персонажів, їхню психологію, характер, мотиви дій тощо. У художньому тексті мовлення може бути представлене у різних формах, таких як пряма мова, непряма мова, внутрішня мова, авторська репліка тощо. Кожна з цих форм має свої особливості та функції у створення художнього образу.

Таким чином, мовлення як засіб виразу є складним та багатогранним явищем, яке відображає різні аспекти людської діяльності та спілкування. Мовлення може бути розглянуте як засіб створення художнього образу у літературному творі, який відтворює індивідуальність автора та персонажів, їхній світогляд, емоції, конфлікти тощо.

Стилістичні засоби грають важливу роль у художньому тексті. Мета їх використання полягає в створенні ефектів, які впливають на читача. Наприклад, метафори, алегорії та іронія можуть збагачувати текст та надавати йому глибокого підтексту. Специфічний стиль мовлення може виділяти твір серед інших та робити його неповторним.

Отже, стилістичні засоби мовлення – це мовні одиниці та конструкції, які використовуються для досягнення певного ефекту виразності, образності, емоційності, переконливості тощо. Вони можуть бути розглянуті як засоби виразу, тобто як способи передачі індивідуальності мовця, його світогляду, ставлення до себе та оточуючих, а також як засоби створення художнього образу у літературному творі.

Стилістичні засоби мовлення можна класифікувати за різними критеріями, наприклад, за рівнем мовної системи, за функцією, за сферою використання тощо. Одна з найпоширеніших класифікацій базується на поділі стилістичних засобів на фонетичні, лексичні, граматичні та синтаксичні [1]. За цим критерієм можна виділити такі стилістичні засоби:

- *Фонетичні стилістичні засоби* – це такі, які пов'язані з використанням особливостей звукового складу мови для створення певного ефекту. До них належать

алітерація (повторення одного або декількох початкових приголосних звуків у сусідніх словах), асонанс (повторення одного або декількох голосних звуків у сусідніх словах), ономаіопея (слова або словосполучення, які імітують реальні звуки), рима (співзвуччя кінцевих складів слів), ритм (правильне чергування наголошених і ненаголошених складів) тощо [4].

- *Лексичні стилістичні засоби* – це такі, які пов'язані з використанням особливостей лексичного складу мови для створення певного ефекту. До них належать тропи (слова або словосполучення, які вживаються не в прямому, а в переносному значенні), такі як метафора (перенесення значення слова на основі подібності), порівняння (порівняння двох предметів або явищ за спільною ознакою), епітет (означення, яке виражає оцінну характеристику предмета), гіпербола (перебільшення), літота (пом'якшення, зменшення значення), персоніфікація (надання людських властивостей неживим предметам або абстрактним поняттям) тощо [6]. До лексичних стилістичних засобів також належать антоніми (слова, які мають протилежне значення), синоніми (слова, які мають близьке значення), омоніми (слова, які мають однакову форму, але різне значення), пароніми (слова, які мають подібну форму, але різне значення), неологізми (новоутворені слова), архаїзми (застарілі слова), іншомовні слова тощо [7].

- *Граматичні стилістичні засоби* – це такі, які пов'язані з використанням особливостей граматичного складу мови для створення певного ефекту. До них належать інверсія (зміна звичайного порядку слів у реченні), еліпсис (опущення одного або декількох членів речення, які можуть бути відновлені за контекстом), паралелізм (повторення однакових або подібних граматичних конструкцій у сусідніх реченнях або частинах речення), анафора (повторення одного або декількох слів на початку сусідніх речень або частин речення), епіфора (повторення одного або декількох слів у кінці сусідніх речень або частин речення), хазма (розрив одного граматичного зв'язку і включення до нього іншого зв'язку) тощо [11].

- *Синтаксичні стилістичні засоби* – це такі, які пов'язані з використанням особливостей синтаксичного складу мови для створення певного ефекту. До них належать речення з однорідними членами (речення, у яких два або більше членів

речення мають однаковий граматичний статус і виконують однакову функцію), безсполучникове з'єднання речень (речення, у яких частини не з'єднуються сполучниками, а лише комами), складносурядне речення (речення, у якому два або більше простих речень з'єднуються сполучниками і мають самостійне значення), складнопідрядне речення (речення, в якому одне або декілька простих речень виступають в ролі членів іншого простого речення), ускладнене речення (речення, в якому є одночасно сурядні та підрядні зв'язки), безособове речення (речення, в якому не виражено підмета або виражено його безособово), питальне речення (речення, у якому висловлюється запитання), спонукальне речення (речення, в якому висловлюється спонукання до дії) тощо [12].

Стилістичні засоби мовлення є важливими для створення художнього образу у літературному творі, оскільки вони дозволяють автору передати свою індивідуальність, своє ставлення до теми та персонажів, свою мету та ідею. Вони також дозволяють автору впливати на емоційний стан читача або слухача, створюючи ефект присутності, співпереживання, зацікавленості тощо. Вони також дозволяють автору створити свій особливий стиль, який відрізняє його від інших письменників.

У літературі діалог та монолог є ключовими елементами тексту, які сприймаються читачем як способи передачі думок, емоцій, та інтенцій автора. Діалог – це форма комунікації між персонажами, в той час як монолог дозволяє автору виразити свої думки безпосередньо.

ДІАЛОГ. Діалог є важливим засобом розвитку персонажів у художньому тексті. Він дозволяє автору показати характери, відносини між персонажами та розкрити їхні мотиви. Діалог також використовується для створення діалектичної напруги у сюжеті. У сучасних дослідженнях, таких як "The Dialogic Imagination" М.М. Бахтіна, акцентується увага на значущості діалогу у художній літературі [22]. Він виділяє основні особливості діалогу в художній літературі, а також його вплив на структуру і зміст художнього тексту. Науковець досліджує природу діалогу як важливого елемента комунікації та обміну думками і стверджує, що він відіграє ключову роль у створенні художньої мови та літературного тексту.

Основні ідеї М. Бахтіна щодо діалогу в художній літературі включають:

- *Поліфонія* (багатоголосість) – в художньому тексті може бути представлено багато різних голосів і поглядів. Це створює складну інтерпретацію та розуміння тексту, оскільки різні персонажі й автор мають власні думки та мову. Діалог дає можливість цим голосам висловлювати себе та взаємодіяти [22].

- *Автор та персонажі* – взаємодія між автором і персонажами через діалог. Персонажі не лише відображають ідеї автора, але також вносять власні вклади до тексту через свої діалоги. Це створює складні і багатогранні персонажі [22].

- *Мовленнєва свобода* – різні персонажі можуть мати власний стиль мовлення, говорити різними мовами, що додає автентичності їхнім характерам і взаємодії [22].

- *Живучість* (liveliness) – діалог розглядається як живучий і динамічний процес. В діалозі ідеї можуть змінюватися та розвиватися, а конфлікти та суперечності в думках персонажів можуть призводити до несподіваних змін у сюжеті [22].

- *Полярність мови* – виділяється полярність мови в діалозі, де один голос може бути в опозиції до іншого. Ця опозиція може створювати напругу та динаміку в тексті і призводити до подальшого розвитку сюжету [22].

МОНОЛОГ. Монолог – це мовлення одного персонажа, яке відбувається без безпосереднього внутрішнього або зовнішнього спілкування з іншими персонажами. В художній літературі монолог може бути використаний для різноманітних цілей і мати різні особливості, які роблять його важливим засобом виразу для авторів і персонажів [36]. Ось деякі виділені особливості монологу в художній літературі:

- *Внутрішній монолог* – цей тип монологу відображає внутрішні думки і переживання персонажа. Він дозволяє читачеві отримати прямий доступ до внутрішнього світу героя, розуміти його мотиви, сумніви, інтереси та конфлікти. Внутрішній монолог розкриває психологічну глибину персонажів [34].

- *Монолог-розмірковування* – цьому типі монологу персонаж роздумує над певною темою або проблемою. Монолог-розмірковування може бути використаний для висловлення філософських думок, роздумів над життям та смертю, пошуком відповідей на складні питання.

- *Монолог-самовираження* – деякі монологи служать засобом самовиразу для персонажів. Вони можуть використовуватися для вираження емоцій, почуттів, а також для вибору зізнання або надання коментарів щодо подій. Монолог-самовираження допомагає персонажам виразити свою ідентичність та внутрішність.

- *Солялог* – це форма монологу, у якій персонаж виступає безпосередньо до аудиторії або до самого себе. Він може звертатися до слухачів, читачів або бога. Цей тип монологу може бути використаний для вираження важливих думок, духовних роздумів та моральних роздумів.

- *Текстовий монолог* – у деяких випадках монолог може включати в себе довгі розмірковування або докладні описи. Це може бути використано для створення особливого настрою або для побудови художнього образу. Текстовий монолог може бути багат шаровим і включати в себе різні рівні значень [32].

Усі ці особливості монологу в художній літературі використовуються для створення багатогранного характеру персонажів, розвитку сюжету, а також для виразу авторських ідей і філософських поглядів. Монолог дозволяє читачеві глибше зрозуміти світ героїв і автора, а також створює можливість для виразного мовлення і рефлексії.

Діалог та монолог є важливими структурними елементами художньої літератури. У французькій літературі ці два типи мовлення взаємодіють, створюючи цікаву динаміку інтерпретації тексту. Вивчення структури художніх текстів і ролі діалогу та монологу в них є важливою задачею для розуміння специфіки літературних творів. Французька література, зокрема, відзначається багатим спадком та розмаїттям літературних форм і стилів. Діалог та монолог є ключовими елементами в цьому контексті.

Французькі письменники вдало використовували діалог для розкриття характерів своїх героїв. Наприклад, в романі «Граф Монте-Крісто» Александра Дюма герої ведуть довгі розмови, під час яких вони розкривають свої характери, мотиви і плани. Діалоги допомагають читачеві краще зрозуміти душевний стан персонажів і їхні дії. Монолог, навпаки, дозволяє авторам і персонажам висловлювати свої думки і внутрішні переживання. В романі «Чужий» Альбера Камю, головний герой Месьє

Мерсо проводить багато часу у внутрішньому монологу, в якому він аналізує свої думки про абсурдність життя. Монолог дозволяє авторам виразити філософські та психологічні аспекти своїх творів.

Французькі письменники часто використовували взаємодію діалогу та монологу для побудови сюжету та розкриття теми твору. В романі «Забуті знаки» Віктора Гюго, головний герой Жан Вальжан проводить монологи, де відображає свої думки про справедливість і суспільство. Але він також вступає в діалоги з іншими персонажами, що приводить до розвитку сюжету та відкриття нових аспектів його характеру.

В багатьох художніх текстах діалог та монолог взаємодіють, створюючи багатогранний наратив. Діалог може передувати монологу, розкриваючи конфлікт або ставлячи запитання, які потім розв'язуються через внутрішній монолог персонажа. Ця взаємодія додає глибину тексту та робить його більш цікавим для читача.

1.2. Образ персонажа французьких художніх творів як перекладознавча проблема

У сучасному глобалізованому світі, де мовний та культурний обмін стають необхідними явищами, перекладознавство займає важливе місце серед лінгвістичних наук. Однак важливо враховувати, що переклад не обмежується лише передачею лексичного та семантичного змісту тексту; він також передає мовні характеристики персонажів. Мовні особливості персонажів включають стиль мовлення, діалекти, аргі, та інші параметри, що формують індивідуальну мовну ідентичність персонажів та роблять їх більш живими та реалістичними.

Образ – це одне з ключових понять в літературі, що має значення не тільки для аналізу текстів, але й для глибокого розуміння людської природи та культурного спадку. Поняття «образ» в літературі виникло і розвивалося протягом багатьох століть, здобуваючи різні тлумачення та контексти. У цій статті ми розглянемо загальне визначення поняття «образ» у літературі, а також докладну історію виникнення цього терміну.

Образ у літературі – це спосіб виразу абстрактних або конкретних понять, ідей, емоцій, або характеристик через слова та візуальні зображення. Образи допомагають авторам створювати живі та виразні відображення своїх думок та ідеї в текстах, а також дозволяють читачам або глядачам сприймати і розуміти ці думки та ідеї. Образи можуть бути метафорами, символами, порівняннями, описами тощо [15].

Сучасні дослідження поняття «образу» в літературі спрямовані на розуміння та аналіз того, як образи функціонують у текстах, як вони створюються авторами та сприймаються читачами. Основні тенденції у дослідженнях образів включають в себе:

Семіотичний підхід. Семіотичний підхід до дослідження образів у літературі базується на ідеї, що образи в текстах є знаками та символами, які несуть певний семантичний зміст та сприймаються читачами через їх інтерпретацію. Цей підхід аналізує, яким чином образи впливають на розуміння тексту та як їхні символічні значення створюють багатогранність текстів:

Роланд Барт – французький семіотик та літературний критик, який розглядав образи як систему знаків. У своїй роботі «Система моди» Барт аналізував модні образи та їхню роль у суспільстві. Він розглядав образи як семіотичні знаки, що передають значення та інформацію [23].

Юрій Лотман – естонський семіотик та літературний критик, який розвинув ідеї семіотичного аналізу образів у літературі. Він вивчав, як образи функціонують як текстові знаки та взаємодіють між собою у літературних творах. Лотман розглядав образи як спосіб створення смислових структур [30].

Альдо Вірджіліо – італійський семіотик та літературний критик, який розглядав роль образів у поезії та художній літературі. Він підкреслював важливість метафор та символів у створенні літературного тексту та їхній ролі в комунікації з читачами [39].

Психологічний аналіз. Психологічний аналіз образів у літературі досліджує, як образи в текстах відображають психологічні стани та процеси персонажів. Цей підхід дозволяє глибше розуміти внутрішній світ літературних героїв, їхні мотивації та емоції:

Зигмунд Фрейд – австрійський психоаналітик, який розвинув поняття психоаналізу та застосував його до аналізу образів у літературі. Фрейд досліджував,

як образи можуть відображати психічні конфлікти та неврози героїв. Він розглядав літературні твори як відображення невідомих аспектів психології [26].

Карл Юнг – швейцарський психоаналітик, який розвинув теорію архетипів та колективної несвідомості. Юнг вивчав, як образи можуть бути пов'язані з архетипами, загальними символами та структурами, що існують у свідомості всіх людей [17].

Еріх Фромм – американський психоаналітик і філософ, який досліджував психологічні аспекти літературних героїв, зокрема їхні потреби, відносини та почуття в самому собі і в інших. Він вивчав, як образи можуть відображати конфлікти між індивідуальністю та суспільством [8].

Літературна семантика. Літературна семантика досліджує, як образи в літературних текстах співвідносяться зі значенням, концепціями та темами в цих текстах. Цей підхід допомагає розкрити, як образи сприймаються та інтерпретуються в контексті тексту та як вони впливають на розуміння твору загалом:

Мішель Ріффатер – французький літературний критик, який розглядав образи як ключові компоненти літературного тексту, що несуть семантичне навантаження. Він вивчав, як образи можуть бути пов'язані з метою та темою тексту та як вони впливають на сприйняття твору [33].

Роман Якобсон – російсько-американський літературний критик та лінгвіст, який розглядав взаємодію мовних елементів у тексті. Він аналізував, як образи можуть бути виразом семантичних опозицій та контрастів у літературному тексті [14].

Ролан Барт був французьким філософом, культурологом і літературним критиком, і його внесок у літературну семантику і культурну теорію був значний. Основною його ідеєю була ідея «тексту» та «децентрування суб'єкта». Він відкривав, що значення тексту не є фіксованим і не може бути повністю розкритим суб'єктом (читачем або автором).

Науковець вважав, що текст має безліч можливих інтерпретацій і залежить від контексту в якому його сприймають. Він також досліджував поняття "письма" та "читання" і наголошував на тому, що кожен читач створює свій власний зміст під час читання тексту.

Ролан Барт ввів поняття «полісемії» (багатозначності) в мові та тексті, яке стверджує, що слова та образи можуть мати багато різних значень і залежать від контексту. Його роботи сприяли розвитку постмодерністських теорій та підкреслювали важливість суб'єктивного сприйняття тексту кожним читачем.

Отже, Барт аналізував семантику текстів, акцентуючи увагу на тому, як значення створюються та змінюються в контексті і взаємодії між текстом, автором і читачем [Barthes 1973].

Ці дослідники розширили наше розуміння того, як образи сприймаються в контексті літературних текстів та як вони впливають на їхнє значення. Зазначені підходи в сучасних дослідженнях дозволяють глибше розуміти роль образів у літературі та їх вплив на сприйняття.

Історія поняття «образ» у літературі має давні коріння та еволюційний розвиток. Одним із перших філософів, які вперше визначили поняття образу, був античний філософ Платон. У своїх діалогах він розглядав ідеї та ідеальні форми, які існують поза матеріальним світом, і називав їх образами реальності. Він вважав, що світ ідей і образів є більш справжнім та постійним, ніж світ матерій [16].

У середньовіччі поняття образу активно використовувалося в християнській теології та літературі для передачі релігійних істин. Образи були способом розуміння божественного світу та духовних ідей.

В епоху Відродження образи отримали новий вимір, стаючи ключовим елементом літературної та мистецької творчості. Великі поети, такі як Вільям Шекспір, використовували образи для створення глибоких і поетичних текстів, в яких виразно відображалися людські почуття та психологія [20].

У 20-му столітті, з появою сучасної літератури, образи стали більш абстрактними та символічними. Авангардистські рухи, такі як символізм та футуризм, використовували образи для вираження складних ідей та почуттів [13].

Сучасність також відзначається важливістю поняття «образ» в літературі та мистецтві. У 20-21 століттях це поняття зазнало подальшого розвитку та перетворення. Так, в епоху постмодернізму літературні образи стали ще більш експериментальними та метафікційними. Письменники, такі як Італо Кальвіно чи

Хорхе Луїс Борхес, створювали тексти, де грали зі значенням образів та їхнім відображенням дійсності. Вони активно використовували метатекстуальність та метафікцію, щоб досліджувати природу літературної творчості та образів [31].

В літературі постколоніальних країн образи стали способом виразити складність ідентичності та культурного взаємодії. Письменники, такі як Чинуа Ачебе чи Салман Рушді, використовують образи, щоб розглядати теми розбиття та перетворень внаслідок колоніалізму та глобалізації [35].

У сучасних літературних творах образи можуть бути дуже символічними та мультимедійними. З розвитком технологій інтернету та візуального мистецтва образи можуть бути створені не лише словами, але й відео, фотографіями, графікою та іншими мультимедійними засобами [28].

Деякі сучасні письменники також досліджують образи через їхнє розкладання та переосмислення. Вони можуть використовувати мовні засоби, щоб розірвати традиційні метафори та виражати нові ідеї [24].

У сучасній літературі поняття «образ» залишається живим і динамічним, що відкриває нові можливості для письменників та читачів в дослідженні та розумінні світу навколо нас.

Отже, образ – це важливий елемент літератури, який допомагає авторам та читачам виражати та розуміти ідеї, почуття та емоції через слова та візуальні зображення. Історія цього поняття свідчить про його важливість у розвитку літератури та культури загалом.

Художній образ персонажа є невід'ємною частиною будь-якого літературного твору та відіграє ключову роль у сприйнятті та інтерпретації тексту. Персонажі літературних творів стають живими істотами завдяки образам, які автори створюють за допомогою літературних засобів. В даній статті ми дослідимо сутність художнього образу персонажа, його роль у літературі, а також процес його створення та розвитку.

Художній образ – це невід'ємна складова будь-якого літературного твору, що надає йому глибину та індивідуальність. Він – це втілення авторських ідей, почуттів та міркувань, а також спосіб автора донести їх до читача через живу, вигадану постать.

Сутність художнього образу полягає в його багатогранності, символічності та здатності віддзеркалювати складні аспекти людської природи [15].

Художній образ завжди є продуктом уяви та творчості автора. Це створення, що народжується в мозку письменника та приймає конкретну форму на сторінках тексту. Він може бути описаним за допомогою слів, але його сутність набагато глибша за набір описових рис. Кожен художній образ несе у собі складну комбінацію фізичних характеристик, емоцій, мотивацій, а також моральних та психологічних рис.

Однією з ключових особливостей художнього образу є його символічність. Він може виступати як символ чогось більшого, або мати алегоричне значення. Наприклад, у творі «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері, образ рожевої троянди може вважатися символом чистої і невинної любові, але водночас і символом складних відносин та втрати. Ця символічність образів дозволяє авторам висловлювати глибокі філософські та емоційні ідеї через мову образів і сприяє глибшому розумінню тексту читачами. Таким чином, художні образи можуть бути не тільки живими постатями, але й символами ідей, філософських концепцій чи соціокультурних явищ [7].

Сутність художнього образу також полягає в його здатності вражати та впливати на читача. Добре створений образ може викликати сильні емоції, співчуття або відразу, а також залишити невимажений слід у свідомості читача. Це робить читання літературного твору набагато більш насиченим та захопливим досвідом.

Роль художнього образу персонажа в літературі надзвичайно важлива. Персонажі виступають каталізаторами подій та дії у творі. Вони можуть бути символами, що виражають певні теми чи ідеї, або ж слугувати дзеркалом для відображення людської природи та психології. Через персонажів автор може розкривати свої ідеї, створювати конфлікти та драматичні ситуації, а також дозволяти читачам співчувати, сміятися або плакати разом із ними.

Крім того, персонажі можуть виступати як засіб розкриття жанрових особливостей. Наприклад, детективні романи мають своїх детективів, фентезі – магичних істот, а науково-фантастичні твори – інопланетян та космічних подорожніх. Ці образи допомагають читачам відчувати атмосферу та специфіку жанру.

Художні образи мають сильний емоційний вплив на читачів. Добре пророблені образи можуть викликати співчуття, радість, смуток, гнів або інші почуття, що змушують читача відчувати та переживати події разом із персонажами. Ця емоційна зв'язаність робить літературні твори більш живими та значущими для читачів.

Роль художнього образу полягає також у формуванні світовідчуття. Через літературні образи, люди оточуються іншими культурами, епохами та поглядами, що розширює їх розуміння світу. Кожен образ може бути вікном до іншого світу, що допомагає літературі виконувати функцію освіти та пізнання [3].

Процес створення художнього образу персонажа включає в себе багато аспектів. Автор повинен визначити основні риси характеру персонажа, його цілі та мотивації, зовнішність та спосіб мови. Важливо, щоб ці риси були відповідними контексту та сюжету твору.

Після створення персонажа важливо розвивати його образ протягом розгортання сюжету. Персонаж може зазнавати змін, навчатися на помилках, або ж долати внутрішні конфлікти. Його розвиток робить персонажа більш динамічним та цікавим для читачів.

Створення художнього образу можна розглядати як послідовність стадій, які включають в себе:

- *Концептуалізація* – на цій стадії автор формує загальну ідею або концепцію образу. Він визначає його цільову спрямованість, функцію та значення у контексті твору.
- *Характеристика* – автор надає образу фізичні та психологічні характеристики. Це включає в себе опис зовнішності, рис характеру, мотивації та цілей персонажа.
- *Символіка* – автор може надавати образу символічне значення, що допомагає передати певні ідеї чи теми. Символіка розкриває глибші шари образу та робить його більш значущим для читача.
- *Діалог та взаємодія* – важливо визначити, як образ взаємодіє з іншими персонажами та оточуючим світом. Діалоги та взаємодія допомагають розвивати образ та відкривати його характер [9].

Розвиток художнього образу – це поступове розкриття його характеру та історії. Автор має можливість поглиблювати образ через такі методи:

- *Динаміка* – образ може змінюватися та розвиватися протягом твору під впливом подій, діалогів та внутрішніх конфліктів.
- *Внутрішній монолог* – внутрішні монологи дозволяють читачу зануритися у світ думок та почуттів персонажа, що розкриває його внутрішній світ.
- *Зовнішні деталі* – описи образу, його дій та оточуючого середовища можуть надавати читачеві додаткову інформацію про персонажа [18].

Отже, художній образ персонажа відіграє ключову роль у літературних творах, допомагаючи авторам розкривати ідеї, створювати сюжети та взаємодіяти з читачами. Створення та розвиток образу персонажа – це складний процес, який вимагає уваги до деталей та глибокого розуміння характеру. Художні персонажі залишаються невід'ємною частиною світу літератури та продовжують захоплювати та надихати читачів усього світу.

1.3. Засоби відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів французьких художніх текстів

Переклад – це складний та мистецький процес, який передбачає відтворення тексту або мовлення з однієї мови на іншу, з максимальною вірністю передачі смислу, стилістики та емоційного навантаження. Переклад має різноманітні аспекти, одним з яких є художній переклад. Художній переклад спрямований на передачу не лише інформації, але і емоцій, образів, стилістики, внутрішнього монологу персонажів твору. Основна мета художнього перекладу – збереження та передача мистецької цінності тексту [19].

Дослідження перекладу мовлення персонажів є важливим напрямом в сфері перекладознавства та літературознавства. Один із відомих науковців, який досліджував це питання, – Роман Якобсон, який вперше запропонував термін «метафоричний переклад», щоб відзначити специфіку перекладу образів та символів між мовами [27]. У своїх роботах Роман Якобсон акцентував увагу на тому, що

переклад не обмежується лише передачею буквального значення слів з однієї мови на іншу. Він запропонував ідею, що переклад може бути також "метафоричним", тобто він може відтворювати образи, символи та асоціації, пов'язані з вихідним текстом, у цільовій мові. Це означає, що перекладач не просто передає слова, але намагається відтворити той самий образ чи асоціації, які містяться в оригіналі. Це особливо важливо в художній літературі, де образи та символи можуть мати глибокий сенс і впливати на сприйняття тексту читачем.

Отже, Роман Якобсон вказує на важливість розуміння «метафоричного перекладу» як специфічної функції перекладу, яка відображає більше, ніж просто слова, і відтворює образи та концепти між мовами.

Іншим дослідником, який вніс вагому концепцію до теми перекладу мовлення персонажів, є Андре Лефевр [29]. Він розглядає переклад мовлення персонажів як складний і творчий процес, що вимагає врахування багатьох факторів, таких як:

Культурний контекст, в якому було створено оригінальний текст і в якому буде читатися перекладений текст. А. Лефевр стверджує, що перекладач повинен бути свідомим культурних різниць між мовами і намагатися адаптувати мовлення персонажів до нової аудиторії, не порушуючи при цьому авторського замислу [29].

Літературна традиція, до якої належить оригінальний текст і на яку він може впливати або змінювати. А. Лефевр показує, що перекладач повинен знати літературну історію та канони обох мов і враховувати їх при перекладі мовлення персонажів. Він також аналізує, як переклад може сприяти формуванню або зміні літературної слави автора або твору [29].

Стилістичні особливості мовлення персонажів, такі як діалект, соціолект, жаргон, ідіоми, метафори тощо. А. Лефевр розглядає п'ять основних стратегій: збереження, заміна, опускання, додавання та пояснення [29]:

- *Збереження (Preservation)* – ця стратегія передбачає максимально вірне відтворення стилістичних особливостей мовлення персонажів у перекладі. Перекладач намагається зберегти індивідуальність та унікальність мовлення героїв. Так, якщо персонаж у французькому оригіналі вживає певні метафори та

фразеологізми, український перекладач намагається зберегти ці метафори та фразеологізми у своєму перекладі.

- *Заміна* (Substitution) – у цій стратегії перекладач замінює стилістичні особливості мовлення персонажів на аналогічні структури або образи в цільовій мові. Якщо персонаж в оригіналі використовує метафору, яка не має прямого аналога в цільовій мові, перекладач може замінити її іншою метафорою, яка має подібний сенс.

- *Опускання* (Omission) – у цій стратегії деякі стилістичні особливості або фрази можуть бути опущені в перекладі через їх складність або незрозумілість для читача цільової мови. Перекладач може вирішити опустити складний культурний або історичний аспект фрази, який не має аналога в цільовій мові.

- *Додавання* (Addition) – у цій стратегії перекладач може додавати додатковий контекст або пояснення, щоб читач цільової мови краще розумів стилістичні особливості мовлення персонажів. Перекладач може додати пояснення або вказівки, які допоможуть читачу зрозуміти специфіку деяких фраз або образів у тексті.

- *Пояснення* (Explanation) – ця стратегія передбачає більш докладне пояснення стилістичних особливостей мовлення персонажів у вигляді додаткових коментарів чи приміток. Перекладач може додати примітки, які роз'яснюють значення або походження певних фраз чи образів у тексті. [29].

Зазначені стратегії можуть використовуватися перекладачем для досягнення більш вірного та ефективного перекладу мовлення персонажів з французької на українську мову, враховуючи особливості цільової аудиторії та культурні відмінності.

На наш погляд, найбільш деталізовану методику перекладу пропонують французькі мовознавці Ж.П. Віне та Ж. Дарбельне (J.-P. Vinay, J. Darbelnet), які називають сім тактик перекладу [38]:

1. *Запозичення* (*emprunt lexical*). Запозичення може бути як повним (передається повна форма оригіналу без змін), наприклад *c'est la vie*, або його фонетична форма, наприклад *дежавю*.

2. *Калькування* (*calque*). Це різновид запозичення, позаяк запозичується з іноземної мови певна синтагма та буквально перекладаються елементи, які її складають (*послівний переклад*). Таким чином створюється або калькований вираз,

або кальковані структури, наприклад: *compliments de la liaison* (букв. «сезонні вітання»); *la science-fiction* (букв. «наука-фантастика»).

3. *Буквальний переклад (traduction littérale)*. Передача сенсу тексту оригінала із дотриманням норм мови перекладу, наприклад: *Comment ça va? – Як справи.*

4. *Транспозиція (transposition)*. Зміна граматичних категорій, наприклад: *Je suis fatigué de mon travail.* – *Моя робота мене втомлює.* Де відбулася зміна головних членів речення.

5. *Модуляція (modulation)*. Варіювання повідомлення, чого можна досягти, змінивши кут чи точку зору. До цього способу можна вдатися, коли видно, що буквальний або навіть транспонований переклад призводить в результаті до висловлення граматично правильного, але такого, що суперечить духу мови перекладу, наприклад: *N'oubliez pas la réunion.* – *Пам'ятай про зустріч.* Де заперечення передано ствердженням зі збереженням значення.

6. *Відповідник (équivalence)*. Підбір існуючого слова/ фрази в мові перекладу, яка має однакову конотацію з оригіналом. Більшість відповідників є стійкими і входять до складу ідіоматичної фразеології, включаючи кліше, приказки, ад'єктивні або субстантивні стійкі поєднання та ін., наприклад: *Les goûts et les couleurs ne se discutent pas* – *На колір і смак товариш ну всяк.*

7. *Адаптація (adaptation)*. Адаптація тексту до дійсності мови перекладу. *ВАС – Аттестат про повну загальну середню освіту.*

Отже, методи перекладу різняться в залежності від автора, тому для практичного аналізу ми послуговуємося класифікацією французьких мовознавців Ж. П. Віне та Ж. Дарбельне.

Таким чином, засоби перекладу мовлення персонажів в художній літературі є важливим аспектом художнього перекладу. Вони допомагають вірно передати індивідуальність та глибину персонажів, зберігаючи при цьому мистецьку цінність оригіналу. Дослідження цього питання сприяє розвитку перекладознавства та поглибленню розуміння мовлення персонажів у різних літературних традиціях.

Висновки до розділу 1

У першому розділі дослідження присвячено теоретико-методологічному аспекту перекладознавчого аналізу мовлення персонажів у художньому тексті, зокрема, у французьких художніх творах. На основі викладеного матеріалу ми дійшли до таких висновків:

1. Мовлення персонажів відіграє велику роль у створенні живих та відчутних образів в літературі, і розуміння цього аспекту дозволяє перекладачам більш точно відтворювати глибокий зміст та емоційну насиченість літературних творів у інших мовах. Дослідження дозволяє врахувати та аналізувати тонкі відтінки мовленнєвого виразу, що є ключовим елементом для розуміння характерів та їхніх взаємин у творі.

Розглянуті філологічні аспекти мовлення в художньому тексті, такі як структурно-семантичний та функціонально-стилістичний підхід, дозволяють краще розуміти складність та мовну оригінальність французьких художніх текстів. Дослідження Л. Кузьменко та О. Бойко вказують на важливість розгляду мовлення як інструменту створення художнього образу, де структура та семантика мовлення, а також його стиль та функції, грають ключову роль у досягненні художніх та комунікативних цілей. Зазначені особливості мовлення, такі як ситуативність, соціальна обумовленість та емоційна забарвленість підкреслюють його багатогранність та роль у вираженні індивідуальності, а також у створенні неповторних образів у літературних творах.

Стилістичні засоби, такі як метафори, алегорії, іронія, фонетичні, лексичні, граматичні та синтаксичні конструкції, виявляються ключовими елементами в художньому тексті, що несуть на собі завдання створення неповторного ефекту та впливу на читача. Вони розглядаються як мовні засоби виразності, що допомагають авторові втілювати свою індивідуальність, ставлення до предмета та теми, а також створювати художні образи. Класифікація стилістичних засобів за різними критеріями, такими як фонетичні, лексичні, граматичні та синтаксичні, визначає різноманіття їх функціонального призначення та сприяє їхньому розумінню. Вивчення цих засобів в контексті мовлення як засобу виразу дозволяє краще розуміти,

як вони формують художню структуру тексту, впливаючи на його естетичні та комунікативні аспекти.

2. Один із ключових аспектів дослідження полягає у розгляді художніх образів персонажів у літературних текстах. Це включає в себе не лише зовнішні описи та дії героїв, але і їхні внутрішні риси, моральні принципи, психологічну структуру, і, звісно ж, їхнє мовлення. Художні образи персонажів мають великий вплив на сприйняття тексту та емоційну зв'язаність читача з подіями у романі чи оповіданні.

Образ в літературі – це ключове поняття, яке виходить за межі аналізу текстів, адже воно допомагає глибше розуміти людську природу та культурний спадок. У літературі образ виражає абстрактні або конкретні поняття, ідеї та емоції через слова та візуальні зображення, роблячи текст живим та виразним. Різноманітні форми образів, такі як метафори, символи, порівняння, допомагають авторам передати свої думки та ідеї, а читачам або глядачам сприймати і розуміти ці ідеї на більш глибокому рівні.

Сучасні дослідження поняття «образу» у літературі спрямовані на розуміння та аналіз того, як образи функціонують у текстах, як вони створюються авторами та сприймаються читачами. Основні тенденції у дослідженнях образів включають в себе кілька підходів: семіотичний підхід розглядає образи як систему знаків та символів, аналізуючи їхні семантичні зміст та взаємодію з читачами через інтерпретацію; психологічний підхід досліджує, як образи в текстах відображають психологічні стани та мотивації персонажів, розкриваючи їхню внутрішню свідомість; літературна семантика розглядає, як образи співвідносяться зі значенням, концепціями та темами в літературних текстах, розкриваючи їхню роль у створенні смислових шарів та сприяючи розумінню творів загалом.

3. В контексті перекладознавства, передача мовлення персонажів є складним завданням. Перекладач повинен враховувати не лише смисловий аспект мовлення, але і його стиль, тон, емоційний відтінок та індивідуальні риси героя. Він може використовувати різні стратегії, такі як збереження стилістичних особливостей, заміна аналогами, опускання чи додавання для відтворення мовлення персонажів у

цільовій мові. Вибір конкретної стратегії залежить від тексту та його особливостей, а також від мети перекладу і аудиторії, до якої він звертається.

Дослідники, зокрема А. Лефевр та французькі мовознавці Ж.П. Віне й Ж. Дарбельне, пропонують різні методи перекладу стилістичних особливостей мовлення персонажів. Лефевр визначає п'ять стратегій, таких як збереження, заміна, опускання, додавання та пояснення. З іншого боку, Віне та Дарбельне впроваджують сім тактик перекладу, таких як запозичення, калькування, буквальний переклад, транспозиція, модуляція, відповідник і адаптація. Ці різноманітні підходи надають перекладачам широкий вибір інструментів для ефективного відтворення стилістичних особливостей у перекладі літературних творів.

Таким чином, засоби перекладу мовлення персонажів в художній літературі є важливим аспектом художнього перекладу. Вони допомагають вірно передати індивідуальність та глибину персонажів, зберігаючи при цьому мистецьку цінність оригіналу. Дослідження цього питання сприяє розвитку перекладознавства та поглибленню розуміння мовлення персонажів у різних літературних традиціях.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ КАЗКИ “LE PETIT PRINCE” А. ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ

2.1. Антитеза "petit" та "grand" – протиставлення дитячого світу дорослому

У казці «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері зустрічаємо двох найважливіших героїв – маленького принца (дитину) та автора-пілота (дорослого). Ці дві постаті, несхожі за віком, відіграють ключову роль у розкритті філософських та емоційних аспектів казки, але, одночасно, вони є взаємопов'язаними частинами одного цілого, бо це сам автор в різний час свого існування – дитинство та доросле життя.

Маленький принц – це дитяча версія автора-пілота, яка виявляється в світі казки через мову, думки та погляди дитини. Він – символ наївності, чистоти душі та дитячої довіри, що допомагає відкривати та розуміти складні реалії дорослого світу.

Автор-пілот, натомість, представляє собою відсторонену дорослу особистість, яка роздумує про події, що відбулися в його минулому, через призму дорослих поглядів та досвіду. Його мовлення відображає внутрішній світ і дорослу філософію, яка змінюється під впливом спілкування з маленьким принцом.

Ця особлива взаємодія між дитячою невинністю та дорослим досвідом робить казку «Маленький принц» надзвичайною для читача, який знайде у цих героях відповіді на численні питання про життя, дружбу, та значення дитячої наївності у світі дорослих.

Більшу частину тексту в казці представлено саме мовою автора, зазичай у вигляді монологу. Текст за формою простий, але водночас містить складні речення. Так, наприклад, речення перше речення в першого розділу: "*Lorsque j'avais six ans j'ai vu, une fois, une magnifique image, dans un livre sur la Forêt Vierge qui s'appelait "Histoires Vécues"*" містить декілька складових конструкцій та граматичних елементів:

1. Відокремлена вставна конструкція: "*dans un livre sur la Forêt Vierge qui s'appelait "Histoires Vécues"*" – ця конструкція вставляє додаткову інформацію щодо контексту та назви книги, що вказується в реченні. Вона розширює інформацію та додає деталей до дії, яка описується в основній частині речення.

2. Складнопідрядна конструкція: "*qui s'appelait "Histoires Vécues"*" – ця частина речення вказує на назву книги ("*Histoires Vécues*"), і вона є відокремленою від основної частини речення за допомогою коми. Ця частина є підрядною, оскільки вона залежить від попереднього контексту та розширює інформацію про об'єкт "*une magnifique image*".

3. Підрядний сполучник "*que*" ("*qui*"): "*dans un livre sur la Forêt Vierge que*" – цей сполучник вказує на те, що підрядна частина речення пов'язана з основною частиною і вказує на зв'язок між "*une magnifique image*" та "*dans un livre sur la Forêt Vierge*".

4. Часова конструкція "*Lorsque j'avais six ans*" – ця частина речення вказує на час, коли відбулася описана подія. Вона також є відокремленою від основної частини речення комою.

Але поруч із складними є і прості речення: "*Voilà la copie du dessin*" – просто односкладове поширене речення.

У казці «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері існує важлива антитеза, яка відображена у постійному протиставленні двох світів: світу дорослих і світу дітей. Ця антитеза відображена в вживанні прикметників "*petit*" (малий) та "*grand*" (великий) в тексті.

Прикметник "*petit*" (малий) використовується автором для позначення маленького принца та його поглядів на світ. Цей прикметник символізує дитячу наївність, невинність, віру в добро та важливість духовних цінностей. Маленький принц представляє світ дітей, які дивляться на світ з іншої, чистої, іноді навіть філософської перспективи.

Він використовується з різними іменниками для створення образів та асоціацій, підкреслюючи невелику величину або юність об'єктів та персонажів. Він вживається із іменниками, такими як "*garçon*" (хлопчик), "*bonhomme*" (чоловічок), "*prince*"

(принц), "voix" (голос), "vie" (життя), "planète" (планета), "mouton" (вівця), "baobab" (баобаби), "brindille" (гілочка), "lumières" (світло), тощо. Прикметник "petite" допомагає створити образи маленького принца та інших персонажів, відзначаючи їхню невелику величину та символізуючи юність, наївність та духовні цінності, що важливі у філософському повідомленні казки. Цікаво, що в казці прикметник вживається 221 раз, із них 171 – у словосполученні "*petit prince*":

*"C'est ici que le **petit prince** a apparu sur terre, puis disparu "*.

Антуан де Сент-Екзюпері вдається до синонімів, аби описати маленького принца:

*"Et j'ai vu un **petit bonhomme** tout à fait extraordinaire qui me considérait gravement"*.

*"Tu n'es encore pour moi qu'un petit garçon tout semblable à cent mille **petits garçons**"*.

*"Je parvins au mur juste à temps pour y recevoir dans les bras mon **petit bonhomme de prince**, pâle comme la neige"*.

Все, включаючи самого принца, маленьке – і його життя: *"Ah ! petit prince, j'ai compris, peu à peu, ainsi, ta **petite vie mélancolique**"*; і його голос: *lors vous imaginez ma surprise, au lever du jour, quand une drôle de **petite voix** m'a réveillé"*. Як каже сам маленький принц – *" Chez moi c'est tout **petit**"*: і його планета: *"Mais, sur ta si **petite planète**, il te suffisait de tirer ta chaise de quelques pas"*; і все, що є на його малесенькій планеті: *"Je t'ai donné un tout **petit mouton**"* та *"Mais pourquoi veux-tu que tes moutons mangent les **petits baobabs** ?"*.

*"Je savais bien qu'en dehors des grosses planètes comme la Terre, Jupiter, Mars, Vénus, auxquelles on a donné des noms, il y en a des centaines d'autres qui sont quelquefois si **petites** qu'on a beaucoup de mal à les apercevoir au télescope"*.

Загалом, "petit" відображає духовну сутність маленького принца та його світогляду, підкреслюючи маленький його розмір та величину його душі, що робить його таким особливим в контексті казки та її смислу.

На противагу цьому прикметнику йде прикметник "grand" ("великий"), який використовується для характеристики світу дорослих. Цей світ охоплює цінність

матеріальних речей, розуміння справжньої важливості речей, байдужість та віддаленість від духовних цінностей. Великі речі, такі як влада, гроші, успіх, нерідко маскують істинну сутність речей та створюють псевдо реальність: "*C'est là un bien grand mystère*".

Прикметник "grand" в казці «Маленький Принц» використовується разом із різними іменниками для вираження різних ідей та концепцій. Він має переносне значення та слугує для позначення важливості, розміру, емоційної становища та інших аспектів у творі. "Grand" використовується разом із іменниками, такими як "mystère" (загадковість), "personne" (людина), "prince" (принц), "démonstration" (демонстрація), "simplicité" (простота), "mélancolie" (меланхолія), "effort d'intelligence" (інтелектуальний зусилля), "air d'autorité" (авторитет), "Terre" (Земля),: "*La Terre est grande, dit le serpent*".

Цей прикметник використовується для створення контрасту та виразу різних аспектів у світі маленького принца, підкреслюючи їхню важливість у контексті філософського повідомлення казки: "*C'est que sa planète d'origine était à peine plus grande qu'une maison!*"

Словосполучення "grande personne" вживається для позначення віку – "дорослий", і ніяк не розмір: "*Je demande pardon aux enfants d'avoir dédié ce livre à une grande personne*".

Сам автор підкреслює неважливість розмірів: "*Ça et mes trois volcans qui m'arrivent au genou, et dont l'un, peut-être, est éteint pour toujours, ça ne fait pas de moi un bien grand prince...*"

Але в більшості випадків – це переносне значення:

"*Il avait fait alors une grande démonstration de sa découverte à un Congrès International d'Astronomie*".

"– *Sur tout, répondit le roi, avec une grande simplicité*".

"*Cette visite fut très courte, mais elle plongea le petit prince dans une grande mélancolie*".

"*Et il me fallut un grand effort d'intelligence pour comprendre à moi seul ce problème*".

"Il avait un grand air d'autorité".

Важливо зазначити, що за допомогою антитези "petit" та "grand" автор розкриває основний конфлікт казки, а саме зіткнення двох систем цінностей: справжніх і фальшивих.

Ця антитеза подальше розвивається в казці, коли маленький принц, залишивши свою планету, стикається з «дивними» дорослими, світ яких він не може зрозуміти. Дорослі прагнуть влади, багатства, а діти просто дружби та радості. Цей конфлікт проймає всю казку. За словами Екзюпері, світ дорослих відзначається надмірною любов'ю до влади, марнославства та жадібністю, тоді як світ дітей переважають щирість, довіра та допитливість.

Ті, хто прихильні до «дорослого погляду на світ», реагують на малюнок оповідача, де удав ковтає слона, лише як на капелюх; їхня оцінка будинку базується на його грошовій вартості; подія відкриття астероїда Б-612 астрономом привертає їхню увагу через те, що вчений виступав на Міжнародному астрономічному конгресі «по-турецьки», а не традиційно «по-європейськи»; вони визначають цінність людини за її якостями, а не за заробленими грошима та іншими факторами. З іншого боку, «дитячий погляд» дозволяє розглядати малюнок, який нагадує капелюх, і бачити всередині удава слона; цінувати будинок за його естетичність і комфорт, незалежно від цінової категорії; оцінювати відкриття вченого не за його зовнішнім виглядом, а за суттю його наукового внеску; зосереджувати увагу на внутрішніх якостях та характеристиках людини, а не на її соціальному статусі (заробітній платі, посаді, одязі і т. д.).

Розуміючи сутність, письменник насправді протиставляє два різних типи людського світогляду в казці: «дитячий» – це творчий погляд, що дозволяє власнику сприймати приховані аспекти речей і явищ, відчувати, домислювати те, що не видно простим око, завдяки уяві та інтуїції. Такий креативний світогляд характерний для митців, вчених, винахідників та інших творчих особистостей у різних сферах. Цей погляд оцінює речі з точки зору духовності, емоцій та естетики.

З іншого боку, «дорослий» світогляд у казці – це формалізований, із застосуванням стереотипного мислення. Носії цього погляду позбавлені творчої уяви

та особистої думки, бачать лише зовнішній образ, і не глибоко вникають у суть явищ. Їхня оцінка світу визначається прагматичними критеріями, такими як корисність, грошова вартість та особистий вигідний результат.

Отже, за допомогою антитези між "petit" та "grand" автор розмежовує два протилежні світи, в яких живуть персонажі казки. Ця антитеза слугує для підкреслення головної теми твору – цінності дитячої наївності та духовних цінностей у порівнянні з матеріальними та пустими реаліями світу дорослих. Сама назва казки "Petit prince" (маленький принц) вже відзначає важливість цієї антитези та головної філософської ідеї казки.

2.2. Парадокс як основа буття у світі дорослих очами дітей

Казка «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері пропонує читачеві неперевершений світ, в якому діти виявляються мудрішими за дорослих. Ця казка створює унікальний парадокс, де величина і важливість речей, які здаються маленькими, займає центральне місце у світогляді головних героїв – маленького принца та автора-пілота, який вперше чує цю історію.

В казці приступні безліч парадоксів, кожна планета, по яких мандрує принц – зображає парадокс. Розглянемо яскравий приклад п'янички:

"– *Pourquoi bois-tu ? lui demanda le petit prince.*

– *Pour oublier, répondit le buveur.*

– *Pour oublier quoi ? s'enquit le petit prince qui déjà le plaignait.*

– *Pour oublier que j'ai honte, avoua le buveur en baissant la tête.*

– *Honte de quoi ? s'informa le petit prince qui désirait le secourir.*

– *Honte de boire ! acheva le buveur qui s'enferma définitivement dans le silence".*

У цьому прикладі відображено парадокс, який полягає в тому, що бути п'яним та випивати – це спроба забути свою ганьбу, однак сама ця спроба є джерелом ганьби. Лексика, використана в цьому відрізку, допомагає підкреслити цей парадокс.

По-перше, слова "Pourquoi bois-tu ?" («Чому ти п'єш?») та "Pour oublier, répondit le buveur." («Щоб забути,» відповів п'яничка) відображають безперечну

протилежність між запитанням та відповіддю. Питання маленького принца свідчить про його нерозуміння щодо мотивів п'янички пити, тоді як відповідь є надзвичайно простою та депресивною.

Далі, вираз "Pour oublier quoi ?" («Щоб забути що?») підсилює інтерес маленького принца та його бажання допомогти п'яничці. Водночас відповідь "Honte de boire ! acheva le buveur." («Сором за пиття!», закінчив п'яничка) розкриває глибину ганьби останнього.

Лексика у цьому відрізку підкреслює суперечливість ситуації та парадокс, коли п'янство, яке маленький принц може сприймати як шлях до забуття, насправді є джерелом самої ганьби. Цей парадокс є важливою частиною повідомлення казки про принципи та цінності, які дорослі іноді втрачають, та про те, як дитина може виявити глибоке розуміння цих аспектів життя.

"– *Tu possèdes les étoiles ?*

– *Oui.*

– *Mais j'ai déjà vu un roi qui...*

– *Les rois ne possèdent pas. Ils "règnent" sur. C'est très différent.*

– *Et à quoi cela te sert-il de posséder les étoiles ?*

– *Ça me sert à être riche.*

– *Et à quoi cela te sert-il d'être riche ?*

– *À acheter d'autres étoiles, si quelqu'un en trouve".*

У цьому відрізку з казки «Маленький принц» виражений парадокс, який полягає в тому, що володінням чимось, як от зірками, може керувати зарозумілий діловик, який намагається роздобути ще більше. Лексика та діалоги в цьому відрізку допомагають підкреслити цей парадокс.

По-перше, слова "Tu possèdes les étoiles ?" («Ти володієш зірками?») виражають здивування та нерозуміння маленьким принцом того, що хтось може володіти зірками. Відповідь "Oui." («Так.») була б неправильною, якби не було пояснення, що "Les rois ne possèdent pas. Ils "règnent" sur. C'est très différent." («Королі не володіють. Вони правлять. Це дуже різне.»). Це пояснення розкриває сутність парадоксу, де влада над чимось, насправді, не є володінням.

Далі, діалог продовжується, і маленький принц питає, на що володіння зірками може бути корисним. Відповідь, "Ça me sert à être riche." («Це допомагає мені бути багатим.»), вказує на те, що гордий діловик вважає володінням зірками засіб до досягнення багатства, хоча це здається абсурдним.

Нарешті, питання "Et à quoi cela te sert-il d'être riche ?" («А на що тобі взагалі бути багатим?») розкриває глибокий парадокс у мисленні героя. Відповідь, "À acheter d'autres étoiles, si quelqu'un en trouve." («Щоб купувати інші зірки, якщо хтось знайде.»), вказує на те, що бажання володіти зірками, насправді, не має ніякої конкретної користі чи практичного змісту.

Лексика та діалоги в цьому відрізку допомагають підкреслити абсурдність та парадоксальність дорослого підходу до володіння та багатства, які важливішим є для дитячого сприйняття світу у казці «Маленький принц.»

– *"C'est exact, dit le géographe, mais je ne suis pas explorateur. Je manque absolument d'explorateurs. Ce n'est pas le géographe qui va faire le compte des villes, des fleuves, des montagnes, des mers, des océans et des déserts. Le géographe est trop important pour flâner. Il ne quitte pas son bureau. Mais il y reçoit les explorateurs. Il les interroge, et il prend en note leurs souvenirs. Et si les souvenirs de l'un d'entre eux lui paraissent intéressants, le géographe fait faire une enquête sur la moralité de l'explorateur".*

Тут спостерігається парадокс, пов'язаний із зазначенням того, що географ, здавалося б, відповідний за дослідження та картографування світу, насправді нічого не досліджує. Його робота полягає в прийманні інформації від інших, які роблять дослідження. Лексика та діалоги в цьому відрізку допомагають виразити цей парадокс.

По-перше, слова "C'est exact, dit le géographe, mais je ne suis pas explorateur." («Це точно, – сказав географ, – але я не дослідник.») вказують на внутрішню суперечливість ролі географа. Він визнає, що його завдання полягає в дослідженні, але в той же час заявляє, що він не є дослідником.

Далі, слова "Il ne quitte pas son bureau." («Він не залишає свого кабінету.») розкривають важливий аспект парадоксу. Географ вважає себе занадто важливою

постаттю, щоб виходити на вулицю та досліджувати світ особисто, хоча саме це було б очевидним шляхом для географа.

Нарешті, слова "Mais il y reçoit les explorateurs. Il les interroge, et il prend en note leurs souvenirs. Et si les souvenirs de l'un d'entre eux lui paraissent intéressants, le géographe fait faire une enquête sur la moralité de l'explorateur." («Але він приймає в себе дослідників. Він допитується їх та записує їхні спогади. І якщо спогади хоча б одного із них здаються йому цікавими, географ проводить розслідування щодо моральності дослідника.») розкривають парадокс того, що географ відсторонений від реальних досліджень і покладається на інших, а також що він докладає зусиль, аби перевірити моральність дослідників, які мають достатньо моральної сили виходити на дослідження.

Усі ці аспекти допомагають виразити парадокс географа, який має робити дослідження, але насправді не робить цього сам, і віддає цю роботу іншим.

"C'était un marchand de pilules perfectionnées qui apaisent la soif. On en avale une par semaine et l'on n'éprouve plus le besoin de boire.

– Pourquoi vends-tu ça ? dit le petit prince.

– C'est une grosse économie de temps, dit le marchand. Les experts ont fait des calculs. On épargne cinquante-trois minutes par semaine.

– Et que fait-on de ces cinquante-trois minutes ?

– On en fait ce que l'on veut...

"Moi, se dit le petit prince, si j'avais cinquante-trois minutes à dépenser, je marcherais tout doucement vers une fontaine..."

Тут парадокс, пов'язаний із ідеєю заощадження часу за допомогою пігулок, які задовольняють спрагу і призводять до втрати необхідності в питті.

Так, ідея продажу пігулок, які задовольняють спрагу, сама по собі є парадоксальною, оскільки природною потребою є пиття, і відмова від неї може призвести до фізичних і психологічних наслідків. Запитання "Pourquoi vends-tu ça ?" («Чому ти це продаєш?») відображає здивування маленького принца цією ідеєю.

Далі, відповідь продавця "C'est une grosse économie de temps, dit le marchand. Les experts ont fait des calculs. On épargne cinquante-trois minutes par semaine." («Це

велика економія часу, – сказав продавець. Експерти розрахували. Заощаджується п'ятдесят три хвилини на тиждень.») вказує на те, що головний аргумент полягає в економії часу. Проте, парадокс полягає в тому, що ці п'ятдесят три хвилини можуть бути витрачені на інші речі, і відповідь "Et que fait-on de ces cinquante-trois minutes ?" («І що робимо з цими п'ятдесятьма три хвилинами?») показує безглуздість цієї економії часу.

Нарешті, відповідь маленького принца, "Moi, se dit le petit prince, si j'avais cinquante-trois minutes à dépenser, je marcherais tout doucement vers une fontaine..." («Я, подумав маленький принц, якщо б у мене було п'ятдесят три хвилини, я б повільно йшов до фонтану...»), виражає його бажання насолоджуватися життям, природою та простими радостями, які не можна виміряти годинником. Таким чином, парадокс полягає в тому, що заощадження часу може позбавити людину можливості насолоджуватися дрібницями та простими радостями життя.

Отже, у казці «Маленький принц» парадокси грають важливу роль у виразі головної філософської ідеї твору. Ці парадокси відображають внутрішню суперечність і суперечність дорослого світу очима дитини. Вони слугують засобом показу суперечливості дорослого світу, його втрат і забуття простих радостей життя. Парадокси нагадують про важливість дитячої наївності, духовних цінностей і вміння бачити світ у всій його простоті та красі.

2.3. Фразеологізми – основна особливість мовлення героїв казки

Мова та література завжди відображали культурні особливості суспільства, і використання фразеологізмів стало важливою частиною цього відображення. Фразеологізми – це стійкі вирази, які мають певне значення та використовуються для передачі складних ідей або образів. Вони відображають специфіку культури, її традиції та спосіб мислення.

Однією з основних особливостей мовлення героїв цієї казки є використання фразеологізмів – стійких виразів, які надають тексту особливу виразність та

символічність. Фразеологізми допомагають створити атмосферу казки та передати складні філософські думки та ідеї.

Французька мова є багата на фразеологізми, і саме Антуан де Сент-Екзюпері вдало використовує їх у своєму творі. Усі герої казки мають власні особливості мовлення, і фразеологізми стають невід'ємною частиною їхнього мовного виразу. Це додає тексту додаткового колориту та глибини, а також допомагає читачеві краще розуміти психологію та характери персонажів.

Саме завдяки фразеологізмам Антуан де Сент-Екзюпері створює образи, що залишаються в пам'яті читачів. Вони допомагають передати філософські думки, виразити парадокси, а також створюють атмосферу казки. Він показує, як важливо зберігати наївність та спроможність бачити світ у всій його красі та простоті.

Також важливо відзначити, що фразеологізми в казці «Маленький Принц» допомагають створити атмосферу казки та надати тексту особливу поетичність. Вони допомагають передати магічну і казкову природу оповідання та поглиблюють зв'язок між текстом та читачем.

В казці зафіксовано як загальновідомі фразеологізми, так і авторські. Наприклад вираз "*à mille milles de toute région (terre) habitée*", буквально перекладається як «на тисячі миль від всіх», наприклад: "*Le premier soir je me suis donc endormi sur le sable à mille milles de toute terre habitée*".

Тут цей вираз вказує на надзвичайну віддаленість та відокремленість місця, де автор перебував. Це вираз використовується, щоб підкреслити ізольованість та віддаленість автора від цивілізації та будь-якої іншої населеної землі. Автор намагається підкреслити свою самотність та віддаленість від інших, яка привела до того, що він вважав себе найвіддаленішою людиною на планеті.

"Je regardai donc cette apparition avec des yeux tout ronds d'étonnement. N'oubliez pas que je me trouvais à mille milles de toute région habitée. Or mon petit bonhomme ne me semblait ni égaré, ni mort de fatigue, ni mort de faim, ni mort de soif, ni mort de peur. Il n'avait en rien l'apparence d'un enfant perdu au milieu du désert, à mille milles de toute région habitée".

У цьому уривку автор наголошує на неймовірності та дивовижності того факту, що він зустрів маленького принца у самому віддаленому місці, віддаленому на тисячі миль від будь-якої населеної землі. Він використовує вираз " *à mille milles de toute région habitée* " для підкреслення надзвичайності цієї ситуації.

Письменник намагається передати свій стан подиву та здивування, оскільки його зустріч з маленьким принцом є абсолютно неймовірною в обставинах. Маленький принц, хоч і перебував у самому віддаленому місці, не мав вигляду загубленої дитини, а це підкреслює надприродний та містичний характер його персонажа.

Використання виразу "*à mille milles de toute région habitée*" є ключовим для створення образу ізольованості та неймовірності зустрічі між автором і маленьким принцом. Цей вираз додає загадковості та чарівності оповіданню, роблячи його ще більше захоплюючим для читача.

Цей фразеологізм вживається п'ять разів протягом казки, що робить його авторським фразеологізмом, який надає тексту особливого шарму та глибини. В українській мові існує відомий аналог цього фразеологізму – «*за тридев'ять земель*,» який успішно вживається перекладачем для передачі тієї ж ідеї в українському тексті казки, наприклад:

"*Aussi absurde que cela me semblât à mille milles de tous les endroits habités et en danger de mort, je sortis de ma poche une feuille de papier et un stylographe*".

"*І хоч яким безглуздям це могло здатися тут, за тридев'ять земель від людей, коли на мене чигала смерть, я добув із кишені аркуш паперу та самописку*".

à mille milles de tous les endroits habités – /далеко/ – ***за тридев'ять земель від людей***

Важливо зазначити, що цей вираз має багато український варіацій перекладу, таких як: *не близький світ, на краю світу, у чорта на болоті, у дідька в зубах, де козам роги правлять, де Макар телят пасе, де і перець не росте, куди ворон і кісток не заносить, у тридев'ятому царстві*. Але лише «*за тридев'ять земель*» передає кількісну складову виразу як в оригіналі. Саме тому ми вважаємо цей фразеологічний аналог вдалим серед усіх наявних в українській мові, а також головне, що перекладач притримується повтору, як в оригіналі, він повторює вдалий аналог усі п'ять разів:

"– *Alors ce n'est pas par hasard que, le matin où je t'ai connu, il y a huit jours, tu te promenais comme ça, tout seul, à mille milles de toutes les régions habitées !* "

«– *Отже, не випадково тиждень тому, того ранку, коли ми познайомилися, ти блукав тут самотою, за тридев'ять земель від людського житла?»*

mille milles de toutes les régions habitées – /далеко/ – *за тридев'ять земель від людського житла*

Більшість знайдених фразеологізмів мають українські еквіваленти чи аналоги, наприклад: "*Je savais reconnaître, du premier coup d'œil, la Chine de l'Arizona*".

Фразеологізм "*premier coup d'œil*" означає «одразу». Він використовується для позначення швидкого або поверхневого огляду чогось, що не вимагає глибокого аналізу. Він також може вказувати на те, що перше враження може бути помилковим або неповним.

В реченні фразеологізм "*premier coup d'œil*" підкреслює здатність пілота розрізнити дві різні країни за їх характерними ознаками. Мовець стверджує, що він мав таку гостру спостережливість, що міг впізнати Китай і Аризону одразу, без додаткових доказів.

В українській мові є частковий фразеологічний еквівалент, який виражає ідентичне значення, що і було вжито в перекладі: «*Я умів з першого погляду одрізнити Китай од Аризони*».

premier coup d'œil – /одразу/ – *з першого погляду*

"*J'ai ainsi eu, au cours de ma vie, des tas de contacts avec des tas de gens sérieux*".

Вираз "*au cours de ma vie*" означає «протягом життя» або «за час життя». Він відноситься до французького фразеологічного фонду, оскільки він є сталим виразом, що має переносне значення. Цей вираз використовується для позначення тривалого періоду часу, що охоплює все життя мовця. Він також може вказувати на досвід, спогади, зміни або досягнення, які сталися протягом цього часу.

Можливими варіантами перекладу цього виразу українською мовою є: *протягом мого життя, за час мого життя, за все своє життя, упродовж свого життя, на моєму віці*. В офіційному українському перекладі вжито фразеологічний

аналог: *«На своєму віку я зустрічав чимало всяких поважних людей і мав з ними стосунки».*

Вираз *«на своєму віку»* відноситься до українського фразеологічного фонду і означає те ж саме, що і французьке, тому відноситься до аналогу:

au cours de ma vie – / протягом життя/ – *на своєму віку*

"Je me mettais à sa portée". Фразеологізм "mettre à la portée de qqn" означає «приблизити до когось» або «зробити доступним для когось». Він використовується для позначення того, що ситуація або річ була змінена таким чином, що її складності, які були майже або цілком непереборними для тієї особи (qqn), були усунені. Таким чином, ситуація або річ ставала зрозумілою або досяжною для даної особи.

В реченні *"Je me mettais à sa portée"* цей вираз означає, що маленький принц намагався говорити з дорослим на його рівні або зрозуміти його точку зору. Можливі українські варіанти перекладу цього речення такі: *я ставав на його місце; я пристосовувався до нього; я говорив з ним на одній мові.*

В українському перекладі було вжито фразеологічну модуляцію: *«Я пристосовувався до його тями»:*

Je me mettais à sa portée – / пристосуватися/ – *Я пристосовувався до його тями*

"C'était pour moi une question de vie ou de mort". – Вираз "une question de vie ou de mort" означає «дуже важливо» і використовується для позначення ситуації, коли щось дуже важливе або небезпечне. Можливі українські варіанти перекладу цього виразу такі: *питання життя або смерті; питання на краю ножа; питання, від якого залежить все.* В перекладі було вжито фразеологічну заміну, яка не є вірною: *«Тут таке: або пан, або пропав».* Ми вважаємо цей варіант невірним, бо це український фразеологізм, який означає, що хтось ризикує все або нічого. Він походить від польського виразу "albo pan, albo nic", який буквально перекладається як «або пан, або ніщо». Він використовується для опису ситуації, коли хтось має велику амбіцію або немає жодної. Французький еквівалент цього виразу – "tout ou rien", який також означає «все або нічого». Як бачимо, в казці не "tout ou rien", а "*une question de vie ou de mort*". Ми пропонуємо повний фразеологічний еквівалент *«питання життя або смерті».*

une question de vie ou de mort – / дуже важливо/ – *або пан, або пропав*

"*Je regardai donc cette apparition avec des yeux tout ronds d'étonnement*".

Французький вираз "*avec des yeux tout ronds*" означає «дуже здивований». Це фразеологізм, який використовується для показу сильного здивування або емоції. В цьому реченні він передає те, що пілот був дуже здивувалися цій появі. Вираз "*avec des yeux tout ronds*" може мати декілька варіантів перекладу українською мовою, залежно від контексту і стилю. Ось деякі з них: *з очима круглими від дива, з очима, що вилупилися, з виряченими від подиву очима, з очима, як тарілки, з роззявленими очима*. Це образний спосіб вираження, який було перекладено до українського тексту за допомогою фразеологічного аналогу: «*Отож я виряченими від подиву очима дивився на цю прояву*».

avec des yeux tout ronds – / дуже здивований/ – *виряченими від подиву очима*

"*La leçon que je donnais en valait la peine*". Вираз "*valoir la peine*" є фразеологічним виразом французької мови, який буквально перекладається як «було варте зусиль» або «було варте цього». Він використовується для вираження того, що певна дія, подія або зусилля мали позитивний результат або були варте часу, енергії та ресурсів, які були витрачені на них. Це означає, що результат був настільки важливий або задовільний, що виправдовував усі витрати.

Українські варіанти перекладу зі схожим значенням: *було варте того, заслуговувало на те, виправдало очікування, справедливо витратити час/гроші/зусилля на це* тощо. В офіційному перекладі вжито наступне:

«Словом, моє повчання *варте* тієї праці». – Тут вжито буквальний переклад:

valoir la peine – / варто/ – *варто*

У підсумку, фразеологізми в казці «Маленький Принц» виконують важливу роль у створенні образів, виразі філософських думок та створенні особливої атмосфери казки. Вони надають тексту глибину та символічність, роблять його більш доступним для читача різного віку та допомагають відкривати нові рівні тлумачення та розуміння цієї чудової оповіді.

Висновок до розділу 2

У цьому розділі дослідження присвячено вивченню лексичних особливостей мовлення персонажів казки "Le Petit Prince" Антуана де Сент-Екзюпері.

1. У казці «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері вирізняються дві ключові постаті – маленький принц і автор-пілот. Незважаючи на їхню вікову різницю, вони представляють собою об'єднання дитячої невинності та дорослого досвіду. Маленький принц втілює символ наївності та чистоти душі, що допомагає розкривати та розуміти складні реалії дорослого світу. З іншого боку, автор-пілот репрезентує відсторонену дорослу особистість, яка віддзеркалюється через призму свого життєвого досвіду.

Взаємодія цих героїв в казці робить її особливою для читача, який в них отримує відповіді на питання про сутність життя, дружби та значення дитячої наївності в світі дорослих. Мовлення автора в казці, яке зазвичай виражене у формі монологу, включає прості та складні речення, що робить текст доступним та зрозумілим, але водночас збагачує його глибиною та філософією.

Казка розкривається через мову автора, яка переважно відбиває його власні думки і переживання. Велика частина тексту містить монологи, що розкривають емоційний та філософський світ автора. Важливим елементом є використання автором складних конструкцій та граматичних елементів, таких як відокремлені вставні конструкції, складнопідрядні речення, сполучники та часові конструкції. Це додає тексту глибину та різноманіття, допомагаючи читачеві краще зрозуміти філософський контекст оповідання.

Найголовніша особливість мовлення персонажів в казці – це антитеза, яка виражена двома прикметниками – "petit" та "grand," що символізує протиставлення дитячого світу дорослому. Все, що пов'язано з дитячим світом – все зображено через призму "демінутивів" на базі прикметника "petit", а от дорослий світ – за допомогою прикметника "grand".

Прикметник "petit" використовується для опису маленького принца та його світогляду. Цей термін символізує дитячу наївність, невинність, віру в добро та важливість духовних цінностей. Він вживається разом із різними іменниками, створюючи образи та асоціації, які підкреслюють маленьку величину об'єктів та

персонажів. Антуан де Сент-Екзюпері майстерно використовує прикметник "petit" для створення образів маленького принца та інших персонажів, які відзначаються їхньою маленькою величиною та символізують юність, наївність і духовні цінності. Це відображено в таких фразях, як "petit garçon" (маленький хлопчик), "petit prince" (маленький принц), "petit mouton" (маленька вівця) та інші.

З іншого боку, прикметник "grand" використовується для характеристики світу дорослих. Цей термін охоплює цінність матеріальних речей, розуміння справжньої важливості речей, байдужість та віддаленість від духовних цінностей. Він використовується разом із різними іменниками, виражаючи різні ідеї та концепції. Прикметник "grand" в контексті казки не тільки вказує на фізичний розмір чи важливість, але також має переносне значення, що підкреслює емоційний стан, важливість різних аспектів життя дорослих.

Сполучення "petit" та "grand" створює контраст, що визначає два протилежні світи, де живуть персонажі казки. Ця антитеза виступає як ключовий елемент філософського повідомлення твору, підкреслюючи цінність дитячої наївності та духовних цінностей порівняно з матеріальними та пустими реаліями світу дорослих.

2. До другої особливості мовлення персонажів відноситься парадокс, яким просочена казка. Тут парадокс виступає як основа буття у світі дорослих очима дітей. Розкривається, як персонажі казки використовують парадокси в своєму мовленні, щоб підкреслити абсурдність та нерозуміння дорослими світу, а також виявити протиріччя між дитячими та дорослими поглядами на життя.

Усі парадокси в казці об'єднуються в єдине повідомлення про важливість дитячого світогляду та духовних цінностей у порівнянні з матеріальним та пустим світом дорослих. Сент-Екзюпері за допомогою цих протиріч вдумливо підкреслює тему втрати і забуття важливих аспектів життя під впливом дорослості. Таким чином, парадокси у «Маленькому принці» не лише роблять текст цікавішим, але і вирізняють його як витончений твір літератури, що висловлює глибокі філософські думки.

3. Одним із лексичних особливостей мовлення персонажів казки є фразеологізми. Був здійснений аналіз, як ці фразеологізми використовуються для передачі особливого стилю мовлення персонажів та їхнього унікального менталітету.

Паралельно дослідженню фразеологічного фонду казки, проаналізовано його офіційний український переклад, який показав, що в українській мові існує можливість передати французькі фразеологізми різними засобами: підбір повного українського фразеологічного еквіваленту, часткового фразеологічного еквіваленту, фразеологічного аналогу, модифікувати або просто передати значення фразеологізму.

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ В КАЗЦІ А. ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ «МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ»

3.1. Методика дослідження перекладацького аналізу

Під час аналізу відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів у казці Антуана де Сент-Екзюпері "Le petit prince" на базі українського перекладу Анатолія Жаловського було з'ясовано певні особливості.

Під час дослідження було встановлено сім найчастіше вживаних стилістичних фігур, які створюють особливості мовлення персонажів у казці, а саме:

1. Повтор – 42 одиниці (37%): велика кількість повторів вказує на важливі моменти або ідеї в тексті, які автор бажав підкреслити.

2. Порівняння – 21 одиниця (18%): допомагають уявити або легше зрозуміти предмети або явища, вказуючи на їхні спільні риси або відмінності.

3. Гіпербола (13 одиниць) / мейозис (4 одиниці) – 17 одиниць (15%): використання гіпербол та мейозис підкреслює абсурдність або іронію в тексті, а також підсилити враження від описуваних явищ.

4. Епітет – 16 одиниць (14%): розкриває характери та особливості персонажів та об'єктів у тексті.

5. Антитеза – 8 одиниць (7%): вказує на протиставлення ідеї, що допомагає підкреслити конфлікт або суперечність між різними поняттями.

6. Метафора – 7 одиниць (6%): переносить значення з одного об'єкта на інший, що збагачує текст і робить його більш образним.

7. Персоніфікація – 4 одиниці (3%): надає антропоморфні риси об'єктам або явищам, що може робити їх більш живими та образними для читача.

За цими даними видно, що автор казки активно користується мовними засобами, такими як повтори, порівняння, гіпербола, епітети та інші, для створення багатого та виразного мовлення персонажів, яке допомагає поглибити розуміння їхніх характерів і образів у тексті.

За нашими спостереженнями, кожна із названих стилістичних фігур перекладалася за певною схемою. Так, наприклад, Антуан де Сент-Екзюпері у своїй мові досить часто вдається до стилістичної фігури повтору. В художньому тексті повтор виконує функцію підкреслення важливих ідей та почуттів. Він допомагає виділити ключові моменти і створює ефект мелодійності та ритму в мовленні персонажів. Такий прийом надає виразності мовлення та поетичного відтінку, сприяючи збагаченню тексту і виразнішому сприйняттю читачем. Але якщо для французької мови повтор – це літературна норма, то в українській мові – це помилка, тому її треба уникати. Завдяки аналізу перекладу казки "Le petit prince" на українську мову можна визначити, як перекладач враховує ці стилістичні відмінності та відтворює їх в перекладі, зберігаючи при цьому глибину і поетичність оригіналу. Розглянемо приклад:

"Un boa c'est très dangereux, et un éléphant c'est très encombrant".

«Удав **дуже** небезпечний, а слон **надто** здоровенний».

В оригінальному реченні з казки "Le petit prince" Антуана де Сент-Екзюпері присутні два повтори: "très" перед прикметниками "dangereux" (небезпечний) і "encombrant" (незручний). Ці повтори створюють ритм та підсилюють ефект протиставлення між величиною і малістю.

Український переклад зберігає основну ідею протиставлення між небезпечністю і розміром, але менше вдається до повтору, що може бути визначено такими фразами, як «**дуже** небезпечний» і «**надто** здоровенний». У даному випадку, перекладач вибрав уникнути повтор за допомогою відповідника та синонімічної заміни, щоб передати схожу ідею. Це вказує на те, що перекладач обрав інший стилістичний підхід, аби відповідати нормам української мови. Тобто в перекладі було застосовано на перший елемент український відповідник, а на повторний – синонімічну заміну:

- 1) український відповідник *très* – **дуже**;
- 2) синонімічна заміна *très* – **надто**.

3.2. Прямий та трансформаційний переклад

Різноманіття засобів перекладу художньої літератури важливе для передачі оригінальності та глибини тексту. Прикладом цього може бути порівняння прямого та трансформаційного перекладу в українському перекладі казки Антуана де Сент-Екзюпері "Le Petit Prince" Анатолія Жаловського. Відповідно до цього прикладу, варто виділити декілька аспектів:

1. Прямий переклад спрямований на якнайточніше відтворення тексту оригіналу без значних змін або трансформацій. Це може бути корисним для тих, хто шукає максимальну відповідність між мовами, але водночас це може призвести до втрати виразності та культурних особливостей оригіналу.

2. Трансформаційний підхід передбачає вільніше ставлення до оригіналу та можливість адаптації тексту до мови та культури перекладу. Він може дозволити перекладачеві передати глибину та смисловість оригіналу, використовуючи креативні прийоми та власний стиль.

У разі казки «Маленький принц,» трансформаційний підхід може бути особливо корисним, оскільки цей текст має багато символічних та філософських елементів, які можуть бути складні для прямого перекладу. Анатолій Жаловський, відомий український перекладач, використовував трансформаційні прийоми, щоб відтворити дух та ідеї казки на українську мову, зберігаючи її унікальність та чарівність.

Отже, повтори в казці носять різноманітну природу, від повтору слова, як в попередньому прикладі, до повтору цілих виразів. Інколи повторюються не двічі, а більше разів. Кожний раз перекладач вдається до низки трансформацій, аби передати сенс повідомлення, але саме ефект повтору губиться в українському перекладі.

"J'ai bien frotté mes yeux. J'ai bien regardé".

«Старанно протер очі. Пильно роззирнувся навкруг».

Повтор виражений "J'ai bien", тобто конструкція у вигляді особовий займенник першої особи однини (je) + дієслово "avoir" теперішнього часу та прислівник "bien". В українському перекладі всю цю конструкцію було передано лексичною заміною, бо замість «я добре», перекладач робить акцент на прислівникові "bien", вживаючи

лексичну заміну в другому повторі: «старанно », «пильно». Якщо проаналізувати семантику двох прислівників, то вона залежать від дієслова: «старанно **протер**» та «пильно **роззирнувся**». Тому ці прислівники не є синонімами.

"Or mon petit bonhomme ne me semblait ni égaré, **ni mort de fatigue, ni mort de faim, ni mort de soif, ni mort de peur**".

«А протє зовсім не здавалося, щоб це хлоп'я заблукало або **вкрай** зморилося чи **вмирає** з голоду, спраги або зі страху».

Повтор у французькому тексті знаходиться у вжитому звороті "ni mort de," який повторюється чотири рази з різними іменниками: *fatigue, faim, soif, peur*. Це конструкція із заперечної частки "ni" + іменник "mort" + частка "de"

У французькому тексті персонаж описує стан маленького мандрівника і застосовує послідовно кілька варіантів стану (загубленість, втома, голод, спрага, страх), вказуючи на те, що ні один з цих станів не спостерігається у хлопчика. Український переклад використовує містить низку перекладацьких трансформацій, причому в кожному наступному повторі він різниться:

1) лексична заміна та транспозиція: *ni mort de fatigue* – **вкрай** зморилося, лексична заміна проявляється в зміні цілого виразу "ni mort de" одним словом «**вкрай**», а іменник підданий транспозиції, тобто заміни іменника на дієслово: *fatigue* – /втома/ – зморилося;

2) редуковане калькування: *ni mort de faim* – **вмирає** з голоду, редукції підлягло заперечна частка "ni";

3) вилучення повтору та калькування: *ni mort de soif* – *спраги*, вилученню підлягло вся повторювана конструкція "ni mort de " і лише іменник "soif " було кальковано;

4) вилучення повтору + додавання + калькування: *ni mort de peur* – або зі страху.

"Chaque jour j'apprenais quelque chose **sur** la planète, **sur** le départ, **sur** le voyage."

«Щодень я дізнавався щось **про** його планету, **про** те, як він покинув її і як мандрував по світах.»

У цьому реченні, прийменник "sur" повторюється тричі: "sur la planète" (про планету), "sur le départ" (про від'їзд), "sur le voyage" (про подорож). Цей повтор відзначається важливістю теми, пов'язаної з планетою, від'їздом та подорожжю, встановлює синтаксичний зв'язок між частинами речення і підсилює зв'язок між ідеями, створюючи ритм та підкреслюючи акцент на процесі пізнання.

В українському перекладі повтор зберігається двічі, але третій раз він піддався трансформації. Розглянемо переклад детальніше:

1) калькування: *sur la planète* – **про** його планету;

2) калькування повторної частини та експлікація: *sur le départ* – **про** те, як він покинув її;

3) повна трансформація: *sur le voyage* – *і як мандрував по світах*, як бачимо, тут взагалі відсутня повторна частина "sur", а іменник "le voyage" взагалі було трансформовано в новий текст.

"J'étais bien plus isolé qu'un naufragé sur un radeau au milieu de l'Océan" [PP].

«Я був ще самотніший, ніж потерпілий на плоту посеред океан»[МП].

Тут використано метод перекладу, що називається модуляція. У цьому методі перекладач вносить зміни в структуру або виразність порівнянь з метою відтворити зміст та емоційний відтінок оригіналу в перекладі.

Оригінальний текст французькою мовою містить порівняння, в якому головний герой описує свій стан як "bien plus isolé qu'un naufragé sur un radeau au milieu de l'Océan," що може бути перекладено як «набагато більше самотньо, ніж потерпілий на плоту посеред океану.»

В українському перекладі використано аналогічне порівняння, але зі змінами у структурі. Перекладач відтворив ідею самотності та безпорадності, використовуючи порівняння з потерпілим на плоту посеред океану. Цей метод перекладу відображає зміст оригіналу та забезпечує ефективну комунікацію інтенсивності почуттів та стану персонажа.

Отже, в даному випадку перекладач використав метод модуляція для відтворення ідеї та емоційної зарядки оригінального тексту, і це було зроблено досить успішно.

"J'ai sauté sur mes pieds comme si j'avais été frappé par la foudre" [PP].

«Я скочив, наче мене громом ударило» [МП].

У даному випадку в перекладі було використано метод калькування, який передає схожість між двома різними явищами чи станами з допомогою «наче» чи «як», щоб відтворити ефект аналогії, як в оригіналі.

Оригінальний фрагмент французькою мовою містить порівняння "comme si j'avais été frappé par la foudre," що може бути перекладено як «якби мене вдарила блискавка.» В українському перекладі також використано порівняння, але з використанням «наче», що створює аналогію між дією та її наслідками.

Цей метод перекладу допомагає відтворити ефект фрази, а саме, враження раптовості та несподіваності дії, подібно до удару блискавки. Перекладач вдало передав суть порівняння з оригіналу і зберіг виразність та емоційний заряд в перекладі.

Висновки до розділу 3

Під час аналізу відтворення лексичних особливостей мовлення персонажів у казці "Le Petit Prince" в українському перекладі Анатолія Жаловського було виявлено сім найчастіше вживаних стилістичних фігур, які визначають особливості мовлення персонажів. Повтор, порівняння, гіпербола, епітет, антитеза, метафора та персоніфікація взаємодіють, створюючи багатий та виразний текст.

1. Повтор – у творі повтори вказують на важливі моменти чи ідеї. Вони надають ритму та мелодійності мовленню персонажів, підкреслюють важливість певних аспектів та роблять текст більш емоційно насиченим. Повтор слугує інструментом для підкреслення ключових ідей та викликання певних емоцій у читача.

2. Порівняння – створюючи порівняння, автор намагається зрозуміти і передати читачеві або глядачеві новий об'єкт чи явище за допомогою відомого. Порівняння може робити текст більш доступним і легше сприймати, а також підсилити враження від описуваних об'єктів чи ситуацій.

3. Гіпербола та мейозис – гіпербола, яка полягає в перебільшенні, і навпаки – мейозис, допомагають підкреслити абсурдність чи іронію в тексті. Вони можуть створювати комічний ефект, а також надавати емоційність та експресивність мовленню персонажів.

4. Епітет – епітети допомагають розкривати характери та особливості персонажів і об'єктів у тексті. Вони надають тексту більш деталі та виразності, допомагаючи читачеві уявити описувані об'єкти та відчутти їхню сутність.

5. Антитеза – суперечність або протиставлення ідей, яке виражається антитезою, може допомагати підкреслити конфлікт або суперечність між різними поняттями. Це створює напруженість у тексті та сприяє розвитку сюжету.

6. Метафора – метафори переносять значення з одного об'єкта на інший, роблячи текст більш образним та збагачуючи його смисловою глибиною. Вони можуть створювати алегорії та виражати складні ідеї простим та доступним мовленням.

7. Персоніфікація – надання об'єктам або явищам людських рис сприяє створенню живих та образних образів. Це покращує взаєморозуміння між читачем та об'єктом, який оживає завдяки персоніфікації.

З аналізу видно, що Антуан де Сент-Екзюпері вдало використовує мовні засоби, щоб створити глибоке розуміння персонажів та їхніх образів. Кожна стилістична фігура виконує свою функцію, сприяючи емоційному й художньому змісту.

При порівнянні оригіналу та перекладу виявлено, що перекладач Анатолій Жаловський здебільшого вдало враховує стилістичні особливості оригіналу, адаптуючи їх до української мовної традиції. Наприклад, в аналізованому випадку він використовує синонімічні заміни та українські відповідники для стилістичних фігур, враховуючи відмінності в мовному вживанні.

Це свідчить про високий рівень майстерності перекладача, який не лише передає суть оригіналу, але й дотримується стилістичних норм та виражається в межах української мовної конвенції. Такий підхід сприяє збереженню виразності та поетичності тексту в українському перекладі "Le Petit Prince".

В результаті перекладацького аналізу мовлення персонажів в казці Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький принц,» можна висунути висновок, що український перекладач Анатолій Жаловський вдало використовував широкий спектр перекладацьких прийомів для того, щоб передати не лише буквальне значення слів, а й їх художню складову та філософський зміст.

Він був вимушений використовувати як прямий, так і трансформаційний переклад. Ця необхідність виникала з того, що неможливо було передати всі лексичні особливості мовлення персонажів тільки через калькування з французької мови на українську через значну різницю між цими двома мовами.

Важливими перекладацькими прийомами, які використовував А. Жаловський, були:

1. Повний фразеологічний еквівалент: якщо в українській мові наявний повний еквівалент виразу, то перекладач старався знайти повний фразеологічний еквівалент українською мовою.

2. Частковий фразеологічний еквівалент: там, де повний фразеологічний еквівалент був недоступний, перекладач використовував частковий фразеологічний еквівалент, щоб передати сутність оригіналу.

3. Фразеологічний аналог: у випадках, коли конкретний вираз не мав безпосереднього еквіваленту, перекладач шукав фразеологічний аналог, який би виразив схожий сенс.

4. Додавання та вилучення: перекладач додавав або вилучав слова та фрази, щоб підкреслити або розкрити деякі ідеї, що були важливі в українському контексті.

5. Експлікація: А. Жаловський іноді використовував експлікацію, щоб роз'яснити сенс або контекст певних виразів, які були менш зрозумілими для українського читача.

6. Лексична заміна та синонімічна заміна: фахівець використовував лексичну заміну та синоніми, щоб знайти відповідні слова, що виражали той самий сенс, але були ближчі до українського сприйняття.

7. Модуляція: перекладач іноді модулював фрази, змінюючи їхню структуру чи порядок слів, щоб досягти кращого виразного ефекту.

Отже, за допомогою цих перекладацьких прийомів Анатолій Жаловський зміг створити український переклад казки, який не лише передавав буквальне значення слів, але й відображав художню складову оригіналу, роблячи його доступним і виразним для українських читачів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У цьому дослідженні було вивчено теоретичне та методологічне підґрунтя перекладознавчого аналізу мовлення персонажів у художньому тексті.

У першому розділі дослідження зосереджено на теоретико-методологічному аспекті перекладознавчого аналізу мовлення персонажів у французьких художніх творах. Вивчаючи структурно-семантичний та функціонально-стилістичний підхід до філологічних аспектів мовлення в художньому тексті, дослідження приходять до висновку, що мовлення персонажів має важливе значення в створенні образів та передачі глибокого змісту літературних творів. Особлива увага приділяється стилістичним засобам, таким як метафори, алегорії, іронія, які визначають виразність мовлення та впливають на естетичні та комунікативні аспекти тексту.

Дослідження літературних образів персонажів охоплює їхні внутрішні риси, моральні принципи, психологічну структуру та мовлення. Автор розглядає образи як ключовий елемент літературного тексту, який не лише розкриває характери героїв, але і впливає на сприйняття тексту читачем, надаючи йому емоційну зв'язаність з подіями у творі.

У контексті перекладознавства виділяється складність передачі мовлення персонажів. Перекладачеві доводиться враховувати не лише смисловий аспект, але і стиль, тон, емоційний відтінок та індивідуальні риси героїв. В дослідженні висвітлюються різні стратегії перекладу, зокрема збереження, заміна, опускання, додавання та пояснення, які дозволяють перекладачам відтворювати стилістичні особливості мовлення персонажів в інших мовах.

У другому розділі сконцентровано увагу на вивченні лексичних особливостей мовлення персонажів казки "Le Petit Prince" Антуана де Сент-Екзюпері. Основні аспекти мовлення розглядаються через призму двох ключових постатей – маленького принца і автора-пілота. Незважаючи на їхню вікову різницю, обидва герої об'єднують дитяча невинність та дорослий досвід, втілюючи в собі символи наївності та чистоти душі.

Мовлення автора, яке в основному виражене у формі монологу, використовує прості та складні речення, забезпечуючи доступність тексту для читача. При цьому використання складних конструкцій та граматичних елементів, таких як відокремлені вставні конструкції, складнопідрядні речення, сполучники та часові конструкції, надає тексту глибину та філософію.

Однією з головних особливостей мовлення є антитеза, виражена прикметниками "petit" та "grand", що символізують протиставлення дитячого та дорослого світу. Прикметник "petit" використовується для опису маленького принца та його світогляду, підкреслюючи дитячу наївність та важливість духовних цінностей. З іншого боку, прикметник "grand" характеризує світ дорослих та їхнє сприйняття реальності.

Другою особливістю мовлення є використання парадоксів для вираження абсурдності та нерозуміння дорослими дитячого світу. Ці парадокси розкривають тему втрати важливих аспектів життя під впливом дорослості та висловлюють філософські думки автора.

Третьою особливістю є використання фразеологізмів, які важливі для передачі стилю мовлення персонажів та їхнього унікального менталітету. Аналіз фразеологічного фонду тексту і його українського перекладу виявив різні стратегії передачі фразеологізмів, що дозволяє перекладачеві вільно вибирати еквіваленти в залежності від конкретного випадку.

Таким чином, дослідження лексичних особливостей мовлення персонажів казки Антуана де Сент-Екзюпері вказує на глибину та різноманітність мовного виразу, а також на філософську наповненість тексту.

В розділі 3 здійснено перекладацький аналіз мовлення персонажів у казці Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький принц» українського перекладача Анатолія Жаловського. Досліджено методикку дослідження перекладацького аналізу, де виявлено, що А. Жаловський використовував як прямий, так і трансформаційний переклад. Важливою висновком є те, що ця ситуація обумовлена неможливістю повного калькування через значну різницю між французькою та українською мовами.

У казці "Le Petit Prince" в українському перекладі Анатолія Жаловського, ідентифіковано сім стилістичних фігур, що визначають унікальні риси мовлення персонажів. Повтор, порівняння, гіпербола, епітет, антитеза, метафора та персоніфікація взаємодіють, утворюючи текст, який відзначається багатством та виразністю.

У порівнянні оригіналу та перекладу виділяється успішна адаптація Анатолієм Жаловським стилістичних особливостей оригіналу до української мовної традиції. Використання синонімічних заміन та українських відповідників свідчить про високий рівень майстерності перекладача, який не лише передає суть оригіналу, але й дотримується стилістичних норм та виражається в рамках української мовної конвенції.

Отже, ключові методи перекладу, використовані А. Жаловським, включають:

Пошук повного фразеологічного еквіваленту: якщо українська мова має аналогічний вираз, перекладач старався знайти повний фразеологічний еквівалент.

Використання часткового фразеологічного еквіваленту там, де повний був недоступний, для передачі сутності оригіналу.

Пошук фразеологічного аналогу у випадках, коли конкретний вираз не мав безпосереднього еквіваленту.

Вставка чи вилучення слів та фраз для підкреслення важливих ідей українському читачеві.

Використання експлікації для пояснення сенсу чи контексту менш зрозумілих виразів для українського читача.

Заміна лексики та використання синонімів для знаходження слів, що виражають однаковий сенс, але ближчі до українського сприйняття.

Модуляція фраз, змінюючи їх структуру або порядок слів для досягнення кращого виразного ефекту в українському контексті.

Такий різноманітний підхід дозволяє перекладачеві не лише передати буквальне значення слів, а й відтворити художню складову та філософський зміст оригіналу у створеному ним українському перекладі казки.

Отже, Анатолій Жаловський дотримався важливого принципу перекладу художньої літератури – не тільки передати текст на іншу мову, але й передати художню глибину оригіналу. Його використання різних перекладацьких прийомів дозволило зробити український переклад казки «Маленький принц» власним художнім твором, який здатен спілкувати філософські та гуманістичні ідеї автора з українським читачем.

Це дослідження сприяє розвитку перекладознавства та глибшому розумінню мовлення персонажів у літературних творах. Воно розкриває ключові аспекти теоретико-методологічного підходу до перекладознавчого аналізу, відзначаючи важливість вивчення стилістичних та літературних засобів для відтворення мовлення персонажів у перекладі.

Перспектива дослідження полягає у вивченні та порівнянні інших творів Антуана де Сент-Екзюпері щодо лексичних особливостей мовлення персонажів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич, Н. Д. (2009). Ситуативність як основний фактор розвитку речі. *Вопросы психолингвистики*, 1(7), 5-15.
2. Бойко, О. (2017). Мовлення в художньому тексті: функціонально-стилістичний аспект. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Філологічні науки*, 10(1), 71-75.
3. Варняк, І. (2019). Сприйняття художнього образу в контексті особистісного розвитку людини. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка*, 2(46), 67-70.
4. Голуб, І. Б. (2008). Соціальна обумовленість мовлення. *Мовознавство*, 4-5, 3-12.
5. Де Сент-Екзюпері, А. (1986). *Маленький принц*. Переклад: А. Жаловський. URL: [ссылка](<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=490>) (дата звернення 01.11.2023)
6. Засекіна, Т. М. (2010). Емоційна забарвленість мовлення: теоретичний аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов*, 890, 5-13.
7. Коваленко, О. (2015). Символ у мистецтві. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*, 55, 132-135.
8. Козловський, О. (2013). Фромм, Еріх. Втеча від свободи. *Філософія освіти*, 1(12), 246-260.
9. Котова, О., & Малік, І. (2018). Створення художнього образу в композиції портрету. *Педагогічний дискурс*, 24, 156-161.
10. Кузьменко, Л. (2016). Мовлення в художньому тексті: структурно-семантичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика*, 20, 132-137.
11. Лавер, О. В. (2004). Граматичні стилістичні засоби. В О. І. Дзюба (Ред.), *Стилістика сучасної української мови: Навчальний посібник* (с. 162-178). К.: Видавничий центр «Академія».

12. Маркова, О. В., Петрова, О. А., & Петрова, Т. А. (2004). Синтаксичні стилістичні засоби. В О. І. Дзюба (Ред.), *Стилістика сучасної української мови: Навчальний посібник* (с. 179-195). К.: Видавничий центр «Академія».
13. Малларме, С. (1986). *Образи*. Переклад М. Лабінського. Київ: Дніпро.
14. Моренець, В. (2008). Якобсон Р. Лінгвістика та поетика. *Мовознавство і літературознавство*, 2(11), 3-14.
15. Пітерська, О. (2016). Художній образ у сучасному науковому дискурсі. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Філологія*, 78, 67-71.
16. Платон. (2004). *Федр*. Переклад Т. Богданської. Київ: Дух і літера.
17. Степаненко, О. (2010). Юнг, Карл Густав. Архетипи та колективна несвідомість. *Психологія і суспільство*, 1, 5-16.
18. Удяк, Г. (2015). Художній образ як центральний компонент структури літературного твору. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна"*, 55, 132-135.
19. Шевченко, Н. (2021). Персонажне мовлення. Відтворення персонажного мовлення підлітків в українському перекладі роману Донни Тартт «Щиголь». *ЛІНГВА*, 29(1), 123-138.
20. Шекспір, В. (1960). *Гамлет*. Переклад Б. Тензеря. Київ: Всесвіт.
21. Aldo, V. (1989). *Semiotics of Poetry*. *Semiotica*, 76(3-4), 279-296.
22. Bakhtin, M.M. (1981). *The Dialogic Imagination*. University of Texas Press.
23. Barthes, R. (1973). *Le Plaisir du texte*. Éditions du Seuil.
24. Cogan, J. (2012). *Deconstruction of Metaphor*. Cambridge University Press.
25. De Saint-Exupéry, A. (2023). *Le petit prince*. URL: (https://www.ebooksgratuits.com/html/st_exupery_le_petit_prince.html)
26. Freud, S. (2010). *The Interpretation of Dreams*. Translated from the eighth edition by Strachey J. Basic Books.
27. Hatim, B., & Munday, J. (2004). Equivalence in translation theories: A critical evaluation. *Translation: An Advanced Resource Book*, 72-73.
28. Hobbs, R. (2008). *Symbols in Contemporary Art*. McGraw-Hill Education.

29. Lefevere, A. (1992). *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*. Routledge.
30. Lotman, Y. (1977). *The Structure of the Artistic Text*. Translated by Ronald Vroon. University of Michigan Press.
31. McHale, B. (1987). *Postmodernist Fiction*. Methuen.
32. Reverdy, P. (2021). *Le monologue poétique dans la littérature française du XXe siècle*. Paris: Seuil.
33. Riffaterre, M. (1980). *Semiotics of Poetry*. Indiana University Press.
34. Robbe-Grillet, A. (2019). *Le monologue intérieur dans le roman français du XXe siècle*. Paris: Gallimard.
35. Said, E. (1978). *Orientalism*. Routledge & Kegan Paul.
36. Sarrazac, J.-P. (2020). *Le monologue dans le théâtre français du XXe siècle*. Paris: L'Harmattan.
37. Semeraro, G. (1994). *La semantica dell'immagine*. Milano: Bompiani.
38. Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1995). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier.
39. Di Virgilio, G., & Clarke, S. (1997). Direct interhemispheric visual input to human speech areas. *Human Brain Mapping*, 5(5), 347-354.

ДОДАТКИ

ОРИГІНАЛ	ПЕРЕКЛАД	ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ
"Je savais reconnaître, du premier coup d'œil, la Chine de l'Arizona " [PP].	«Я умів з першого погляду одрізнити Китай од Аризони.» [МП].	Фразеологізм/ частковий фразеологічний еквівалент
"J'ai ainsi eu, au cours de ma vie, des tas de contacts avec des tas de gens sérieux. " [PP].	« На своєму віку я зустрів чимало всяких поважних людей і мав з ними стосунки.» [МП].	Фразеологізм/ фразеологічний аналог
"Je me mettais à sa portée. " [PP].	«Я приспосовувався до його тямі. » [МП].	Фразеологізм/ Фразеологічна модуляція
"C'était pour moi une question de vie ou de mort " [PP].	«Тут таке: або пан, або пропав » [МП].	Фразеологізм/ фразеологічна заміна
"J'étais bien plus isolé qu'un naufragé sur un radeau au milieu de l'Océan " [PP].	«Я був ще самотніший, ніж потерпілий на плоту посеред океану » [МП].	порівняння
"Le premier soir je me suis donc endormi sur	« Отож першого вечора я заснув на піску в пустелі за	Фразеологізм/

<p><i>le sable à mille milles de toute terre habitée.</i> " [PP].</p>	<p><i>тридев'ять земель від будь-якої людської оселі.</i>» [МП].</p>	<p>фразеологічний аналог</p>
<p><i>"J'ai sauté sur mes pieds comme si j'avais été frappé par la foudre.</i> " [PP].</p>	<p><i>«Я скочив, наче мене громом ударило»</i> [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p><i>"J'ai bien frotté mes yeux. J'ai bien regardé.</i> " [PP].</p>	<p><i>«Старанно протер очі. Пильно роззирнувся навкруг »</i> [МП].</p>	<p>Повтор/ Лексична заміна</p>
<p><i>"Et j'ai vu un petit bonhomme tout à fait extraordinaire qui me considérait gravement"</i> [PP].</p>	<p><i>«І побачив дивовижного хлопчика, що поважно мене розглядав.»</i> [МП].</p>	<p>епітет + підсилювач</p>
<p><i>" Voilà le meilleur portrait que, plus tard, j'ai réussi à faire de lui.</i> " [PP].</p>	<p><i>«Ось його найкращий портрет, якого мені пощастило згодом намалювати.»</i> [МП].</p>	<p>гіпербола</p>
<p><i>"Mais mon dessin, bien sûr, est beaucoup moins ravissant que le modèle."</i> [PP].</p>	<p><i>« Та, звісно, на моєму малюнку він далеко не такий гарний, як був насправді.»</i> [МП].</p>	<p>мейозис+ підсилювач</p>
<p><i>"Je regardai donc cette apparition avec des</i></p>	<p><i>«Отож я вираченими від подиву очима дивився на цю прояву.»</i> [МП].</p>	<p>Фразеологізм/ фразеологічний аналог</p>

<i>yeux tout ronds d'étonnement.</i> " [PP].		
" <i>N'oubliez pas que je me trouvais à mille milles de toute région habitée.</i> " [PP].	«Не забувайте, що я був за тридев'ять земель , на безлюдді.» [МП].	Фразеологізм/ фразеологічний аналог
" <i>Or mon petit bonhomme ne me semblait ni égaré, ni mort de fatigue, ni mort de faim, ni mort de soif, ni mort de peur.</i> " [PP].	«А проте зовсім не здавалося, щоб це хлоп'я заблукало або вкрай зморилося чи вмирає з голоду, спраги або зі страху» [МП].	повтор
" <i>Il n'avait en rien l'apparence d'un enfant perdu au milieu du désert, à mille milles de toute région habitée</i> " [PP].	« На око годі було сказати, що це дитина, яка загубилася серед пустелі, запропастилася край світу.» [МП].	Фразеологізм/ фразеологічний аналог
" <i>Quand le mystère est trop impressionnant, on n'ose pas désobéir.</i> " [PP].	«Таємнича поява так вразила мене , що я не посмів одмовитися. » [МП].	гіпербола
" <i>Aussi absurde que cela me semblât à mille milles de tous les endroits habités et en danger de mort, je</i>	«І хоч яким безглуздям це могло здатися тут, за тридев'ять земель від людей, коли на мене чигала смерть, я добув із кишені	Фразеологізм/ фразеологічний аналог

<p><i>sortis de ma poche une feuille de papier et un stylographe. " [PP].</i></p>	<p><i>аркуш паперу та самописку. » [МП].</i></p>	
<p><i>" Un boa c'est très dangereux, et un éléphant c'est très encombrant. Chez moi c'est tout petit. " [PP].</i></p>	<p><i>«Удав дуже небезпечний, а слон надто здоровенний.» [МП].</i></p>	<p>повтор гіпербола еквівалент+синонімічна заміна</p>
<p><i>"Mais je fus bien surpris de voir s'illuminer le visage de mon jeune juge " [PP].</i></p>	<p><i>Я був неабияк вражений, побачивши, як заяснів мій юний суддя:» [МП].</i></p>	<p>метафора</p>
<p><i>"Chaque jour j'apprenais quelque chose sur la planète, sur le départ, sur le voyage. " [PP].</i></p>	<p><i>«Щодень я дізнавався щось про його планету, про те, як він покинув її і як мандрував по світах.» [МП].</i></p>	<p>повтор</p>
<p><i>"Je fis remarquer au petit prince que les baobabs ne sont pas des arbustes, mais des arbres grands comme des églises et que, si même il emportait avec lui tout un troupeau d'éléphants, ce troupeau ne viendrait</i></p>	<p><i>«Я сказав маленькому принцові, що баобаби не куці, а височенні, з дзвіницю, дерева, і хоч би він привів навіть цілий табун слонів, то й вони не з'їдять і одного баобаба » [МП].</i></p>	<p>порівняння повтор</p>

<i>pas à bout d'un seul baobab" [PP].</i>		
<i>"Ben ! Voyons ! _comme s'il s'agissait là d'une évidence" [PP].</i>	« — А то як же! — одказав він, ніби йшлося про щось цілком очевидне.» [МП].	розмовне маленький принц
<i>"Et en effet, sur la planète du petit prince, il y avait comme sur toutes les planètes, de bonnes herbes et de mauvaises herbes" [PP].</i>	«Справді, на планеті маленького принца, як і на всіх інших планетах, росли трава і бур'ян. » [МП].	антитеза
<i>"Par conséquent de bonnes graines de bonnes herbes et de mauvaises graines de mauvaises herbes. " [PP].</i>	« Отож є там добре насіння доброго , корисного зілля і погане насіння поганого зілля, бур'яну. » [МП].	антитеза
<i>"Quand on a terminé sa toilette du matin, il faut faire soigneusement la toilette de la planète. " [PP].</i>	« Приченурився сам уранці, приченури гарненько і свою планету. » [МП].	повтор
<i>"C'est un travail très ennuyeux, mais très facile" [PP].</i>	«Ця праця дуже нудна, але зовсім легка. » [МП].	повтор гіпербола

<p>"La leçon que je donnais en valait la peine" [PP].</p>	<p>«Словом, моє повчання варте твоєї праці.» [МП].</p>	<p>фразеологізм</p>
<p>"Ah ! petit prince, j'ai compris, peu à peu, ainsi, ta petite vie mélancolique" [PP].</p>	<p>«О маленький принце! Потроху я зрозумів твоє невеселе життя.» [МП].</p>	<p>фразеологізм повтор епітет</p>
<p>"Mais, sur ta si petite planète, il te suffisait de tirer ta chaise de quelques pas." [PP].</p>	<p>«А на твоїй планетці тобі досить було пересунути свого стільця на крок, другий.» [МП].</p>	<p>мейозис + підсилювач</p>
<p>"Il me demanda avec brusquerie, sans préambule, comme le fruit d'un problème longtemps médité en silence : " [PP].</p>	<p>« Він спитав зненацька, навпростець, ніби це було наслідком довгих мовчазних роздумів:» [МП].</p>	<p>порівняння фразеологізм</p>
<p>"Les fleurs sont faibles. Elles sont naïves. Elles se rassurent comme elles peuvent. Elles se croient terribles avec leurs épines..." [PP].</p>	<p>« Квіти такі кволі. І простодушні. І вони підбадьорюють себе. Гадають, що колючі вони страшніші...» [МП].</p>	<p>повтор епітет</p>
<p>"— Je connais une planète où il y a un Monsieur cramoisi. Il n'a jamais respiré une</p>	<p>« — Я знаю одну планету. Живе там такий собі червонопикий добродій. Він не понюхав ні разу жодної</p>	<p>повтор</p>

<p><i>fleur. Il n'a jamais regardé une étoile. Il n'a jamais aimé personne. Il n'a jamais rien fait d'autre que des additions. Et toute la journée il répète comme toi : " Je suis un homme sérieux ! Je suis un homme sérieux ! " et ça le fait gonfler d'orgueil. "</i> [PP].</p>	<p>квітки. Зроду не глянув на зірку. Нікого ніколи не любив. Він тільки й робить, що підбиває цифри. І цілий день торочить: "Я людина поважна! Я людина поважна!" — достоту, як ти. І дметься з пихи. А насправді він не людина, він гриб.» [МП].</p>	
<p>" <i>Le petit prince était maintenant tout pâle de colère. "</i> [PP].</p>	<p>«Маленький принц аж поблід із гніву» [МП].</p>	<p>метафора</p>
<p>" – <i>Il y a des millions d'années que les fleurs fabriquent des épines. Il y a des millions d'années que les moutons mangent quand même les fleurs. "</i> [PP].</p>	<p>« — Мільйони років у квітів ростуть колючки. І мільйони років баранці все ж їдять квіти.» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"<i>Ce n'est pas plus sérieux et plus important que les additions d'un gros</i></p>	<p>«Хіба це не важливіше і не поважніше, ніж рахунки червонопикого гладуна? » [МП].</p>	<p>повтор</p>

<p><i>Monsieur rouge ?</i> "</p> <p>[PP].</p>		
<p>"<i>Et si je connais, moi, une fleur unique au monde, qui n'existe nulle part, sauf dans ma planète, et qu'un petit mouton peut anéantir d'un seul coup, comme ça, un matin, sans se rendre compte de ce qu'il fait, ce n'est pas important ça !</i>" [PP].</p>	<p>« <i>І коли я знаю квітку, яка є єдина на світі і росте лише на моїй планеті, а якийсь баранець одного ранку з'їсть її, не тямлячи навіть, що він накоїв, це теж, по-твоєму, байдуже?</i>» [МП].</p>	<p>гіпербола</p> <p>фразеологізм</p>
<p>" – <i>Si quelqu'un aime une fleur qui n'existe qu'à un exemplaire dans les millions et les millions d'étoiles, ça suffit pour qu'il soit heureux quand il les regarde.</i>" [PP].</p>	<p>«– <i>Якщо ти любиш квітку, яка існує єдина на світі і лише на одній з мільйонів і мільйонів зірок, цього досить: милуєшся на зорі і чуєшся щасливий.</i>» [МП].</p>	<p>гіпербола</p>
<p>" – <i>Ah ! Je me réveille à peine... Je vous demande pardon... Je suis encore toute décoiffée...</i>" [PP].</p>	<p>« — <i>Ох! Я ледве прокинулась!.. Даруйте мені... Я ще зовсім не зачесана...</i>» [МП].</p>	<p>персоніфікація</p>

<p>" – <i>Que vous êtes belle !</i> "</p> <p>" [PP].</p>	<p>«— <i>Яка ви гарна!</i> » [МП].</p>	<p>епітет</p>
<p>" <i>On ne sait jamais !</i> "</p> <p>[PP].</p>	<p>«<i>Але, сказав він собі, мало що може статися!</i> » [МП].</p>	<p>фразеологізм</p>
<p>"<i>La première était habitée par un roi. Le roi siégeait, habillé de pourpre et d’hermine, sur un trône très simple et cependant majestueux.</i> " [PP].</p>	<p>« Убраний у шарлат і горностаї, він сидів на престолі — дуже простому, а все ж величному.» [МП].</p>	<p>антитеза</p>
<p>"<i>Le petit prince chercha des yeux où s’asseoir, mais la planète était toute encombrée par le magnifique manteau d’hermine.</i> " [PP].</p>	<p>«<i>Маленький принц роззирнувся, шукаючи, куди б сісти, але пишна горностаєва керея окривала цілу планету.</i> » [МП].</p>	<p>фразеологізм</p>
<p>" – Sur tout ça ? dit le petit prince.</p> <p>– Sur tout ça... répondit le roi.. " [PP].</p>	<p>«— <i>Усім,— дуже просто одказав король.</i></p> <p>— <i>Усім?</i> » [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>" <i>Car non seulement c’était un monarque absolu mais c’était un</i></p>	<p>«<i>Він-бо був не лише абсолютний монарх, а й цар усесвітній.</i>» [МП].</p>	<p>повтор</p>

<i>monarque universel</i> " [PP].		
"C'est le plus difficile . Il est bien plus difficile de se juger soi-même que de juger autrui. " [PP].	« Це найважче . Себе судити набагато важче , ніж інших.» [МП].	повтор
"Tu le condamneras à mort de temps en temps " [PP].	« Вряди-годи засуджуватимеш його на смертну кару.» [МП].	фразеологізм
"— C'est pour saluer, lui répondit le vaniteux. C'est pour saluer quand on m'acclame. " [PP].	« — Це для вітання ,— відповів шанюлюб.— Щоб уклонятися, коли мене вітають.» [МП].	повтор
" Le vaniteux salua modestement en soulevant son chapeau. " [PP].	« Шанюлюб скинув капелюха й поштиво вклонився.» [МП].	епітет
" Mais le vaniteux ne l'entendit pas. Les vaniteux n'entendent jamais que les louanges. " [PP].	« Та шанюлюб не слухав . Гонористі люди глухі до всього, окрім хвали.» [МП].	повтор
" — Admirer signifie reconnaître que je suis l'homme le plus beau ,	«— Шанувати — значить визнавати, що я найкращий ,	гіпербола

<p><i>le mieux habillé, le plus riche et le plus intelligent de la planète.</i> " [PP].</p>	<p><i>найчепурніший, найбагатший і найрозумніший на планеті</i> » [МП].</p>	
<p>" <i>Les grandes personnes sont décidément bien bizarres</i> м, <i>se dit-il simplement en lui-même durant son voyage.</i> " [PP].</p>	<p>« <i>"Ці дорослі — дивакувати люди",— простодушно думав він дорогою.</i>» [МП].</p>	Алітерація
<p>"<i>Cette visite fut très courte, mais elle plongea le petit prince dans une grande mélancolie</i>" [PP].</p>	<p>«<i>Маленький принц пробув там зовсім недовго, а все одно його поїняла глибока журба.</i>» [МП].</p>	антитеза
<p>"— <i>Que fais-tu là ? dit-il au buveur, qu'il trouva installé en silence devant une collection de bouteilles vides et une collection de bouteilles pleines.</i> " [PP].</p>	<p>«<i>П'яничка мовчки сидів перед цілою батареєю пляшок — порожніх і повних.</i> [МП].</p>	+ антитеза повтор
<p>"— <i>Pourquoi bois-tu ? lui demanda le petit prince.</i></p>	<p>«— <i>Навіщо ти п'єси? —</i> спитав маленький принц.</p>	Парадокс

<p>— <i>Pour oublier, répondit le buveur.</i></p> <p>— <i>Pour oublier quoi ? s'enquit le petit prince qui déjà le plaignait.</i></p> <p>— <i>Pour oublier que j'ai honte, avoua le buveur en baissant la tête.</i></p> <p>— <i>Honte de quoi ? s'informa le petit prince qui désirait le secourir.</i></p> <p>— <i>Honte de boire ! acheva le buveur qui s'enferma définitivement dans le silence.</i> " [PP].</p>	<p>— <i>Щоб забути,— відповів п'яничка.</i></p> <p>— <i>Що забути? — допитувався маленький принц; йому стало шкода п'янички.</i></p> <p>— <i>Забути, що мені соромно,— признався п'яничка і похнюпив голову.</i></p> <p>— <i>Чого ж тобі соромно? — спитав маленький принц; йому дуже хотілося чимось зарадити неборакові.</i></p> <p>— <i>Соромно, що п'ю! — додав п'яничка й замовк остаточно.</i> » [МП].</p>	
<p>"<i>La quatrième planète était celle du businessman</i>" [PP].</p>	<p>«<i>Четверта планета належала ділкові.</i>» [МП].</p>	фразеологізм
<p>" <i>Je suis sérieux, moi, je ne m'amuse pas à des balivernes !</i> " [PP].</p>	<p>« <i>Нема коли прикурити.</i>» [МП].</p>	+ повтор
<p>" <i>La première fois ç'a été, il y a vingt-deux ans, par un hanneton</i></p>	<p>« <i>Першого разу це сталося двадцять два роки тому — сюди звідкись залетів хрущ.</i>» [МП].</p>	фразеологізм

<p><i>qui était tombé Dieu sait d'où.</i> " [PP].</p>		
<p>" <i>Je suis sérieux, moi.</i> " [PP].</p>	<p>« Я людина поважна, мені нема коли язика чесати!» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>" <i>Mais je suis sérieux, moi ! Je n'ai pas le temps de rêvasser.</i> " [PP].</p>	<p>«А я людина поважна. Мені мріяти нема коли.» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"<i>Je suis sérieux, moi, je suis précis.</i> " [PP].</p>	<p>«Я людина поважна, я люблю точність.» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"— <i>Tu possèdes les étoiles ?</i> — <i>Oui.</i> — <i>Mais j'ai déjà vu un roi qui...</i> — <i>Les rois ne possèdent pas. Ils " règnent " sur. C'est très différent.</i> — <i>Et à quoi cela te sert-il de posséder les étoiles ?</i> — <i>Ça me sert à être riche.</i></p>	<p>« — <i>Володієш зірками?</i> — <i>Так.</i> — <i>Але я вже бачив короля, який...</i> — <i>Королі нічим не володіють. Вони лише правлять. Це велика різниця.</i> — <i>А нащо тобі володіти зірками?</i> — <i>Щоб багатим бути.</i> — <i>А нащо бути багатим?</i></p>	<p>Парадокс</p>

<p>– <i>Et à quoi cela te sert-il d'être riche ?</i></p> <p>– <i>À acheter d'autres étoiles, si quelqu'un en trouve.</i> " [PP].</p>	<p>— <i>Щоб купувати ще нові зірки якщо їх там хтось відкриє.»</i> [МП].</p>	
<p>"<i>Celui-là, se dit en lui-même le petit prince, il raisonne un peu comme mon ivrogne</i> " [PP].</p>	<p>« <i>Цей,— сказав собі маленький принц,— міркує майже так, як той п'яничка»</i> [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>" – <i>Bien sûr. Quand tu trouves un diamant qui n'est à personne, il est à toi. Quand tu trouves une île qui n'est à personne, elle est à toi. Quand tu as une idée le premier, tu la fais breveter : elle est à toi.</i> " [PP].</p>	<p>«<i>Коли ти знайдеш діамант, який не належить нікому, то він твій. Коли ти знайдеш острів, який не належить нікому, то він твій. Коли тобі першому спаде якась думка, ти береш на неї патент: вона твоя.</i> » [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"<i>Mais je suis un homme sérieux !</i> " [PP].</p>	<p>«<i>Але я людина поважна.</i> » [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>" – <i>Moi, si je possède un foulard, je puis le mettre autour de mon cou et l'emporter. Moi, si je possède une fleur,</i></p>	<p>« — <i>Якщо я маю шовкову хустинку, я можу пов'язати її на шию й забрати з собою,— мовив він.— Якщо я маю квітку, я можу її</i></p>	<p>повтор</p>

<i>je puis cueillir ma fleur et l'emporter.</i> " [PP].	зірвати і взяти з собою.» [МП].	
" « <i>Les grandes personnes sont décidément tout à fait extraordinaires</i> », <i>se disait-il simplement en lui-même durant le voyage.</i> " [PP].	«"Дорослі таки справді дивацьке поріддя",— простодушно казав він собі в дорозі.» [МП].	епітет
" <i>La cinquième planète était très curieuse.</i> " [PP].	« П'ята планета була вельми цікава » [МП].	Епітет+ підсилювач
" <i>C'était la plus petite de toutes.</i> " [PP].	«Вона виявилася з усіх найменша » [МП].	гіпербола
" – <i>Je fais là un métier terrible. C'était raisonnable autrefois. J'éteignais le matin et j'allumais le soir. J'avais le reste du jour pour me reposer, et le reste de la nuit pour dormir...</i> " [PP].	« — <i>Жахливе в мене ремесло. Колись воно мало глузд. Я гасив ліхтаря вранці, а ввечері знову запалював. Решту дня я міг відпочивати, а решту ночі — спати.</i> » [МП].	антитеза
"– <i>Ce n'est pas de chance, dit le petit prince.</i>	« — <i>Тоді кепське твоє діло,</i> — гукнув маленький принц.	повтор

<p>— <i>Ce n'est pas de chance, dit l'allumeur. Bonjour.</i> " [PP].</p>	<p>— <i>Кенське,— погодився ліхтарник.— Добридень!»</i> [МП].</p>	
<p>" <i>Mais sa planète est vraiment trop petite.</i> " [PP].</p>	<p>« <i>Але його планетка зовсім крихітна.»</i> [МП].</p>	<p>мейозис</p>
<p>" <i>Et il jeta un coup d'œil autour de lui sur la planète du géographe</i>" [PP].</p>	<p>«<i>І він роззирнувся по планеті географа.»</i> [МП].</p>	<p>фразеологізм</p>
<p>" <i>Il n'avait jamais vu encore une planète aussi majestueuse.</i> " [PP].</p>	<p>« <i>Зроду маленький принц не бачив планети такої величної.»</i> [МП].</p>	<p>епітет</p>
<p>" — <i>C'est exact, dit le géographe, mais je ne suis pas explorateur. Je manque absolument d'explorateurs. Ce n'est pas le géographe qui va faire le compte des villes, des fleuves, des montagnes, des mers, des océans et des déserts. Le géographe est trop important pour flâner. Il ne quitte pas son bureau. Mais il y</i></p>	<p>«<i>Я географ, а не мандрівець. Мені геть бракує мандрівців.</i></p> <p><i>Не географи ж ведуть облік міст, річок, гір, морів, океанів і пустель. Географ — особа надто поважна, щоб вештатися світами. Він не виходить зі свого кабінету.</i></p> <p><i>Але він приймає у себе мандрівців. Розпитує їх, записує їхні розповіді. І</i></p>	<p>Парадокс</p>

<p><i>reçoit les explorateurs. Il les interroge, et il prend en note leurs souvenirs. Et si les souvenirs de l'un d'entre eux lui paraissent intéressants, le géographe fait faire une enquête sur la moralité de l'explorateur.</i> " [PP].</p>	<p><i>якщо розповіді когось із них географа зацікавлять, то він з'ясовує, чи порядна людина той мандрівець.</i> » [МП].</p>	
<p>"– <i>Oh ! chez moi, dit le petit prince, ce n'est pas très intéressant, c'est tout petit.</i> " [PP].</p>	<p>« – <i>О, в мене там не вельми цікаво, – сказав маленький принц, – усе малесеньке.</i>» [МП].</p>	<p>мейозис</p>
<p>" <i>Mais on ne sait jamais.</i> – <i>On ne sait jamais, dit le géographe.</i> " [PP].</p>	<p>« <i>Але мало що може трапитися.</i> – <i>Так, усе може трапитися, – потвердив географ.</i>» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>" – <i>Pourquoi ça ! c'est le plus joli !</i> " [PP].</p>	<p>«– <i>Чому? Це ж найпрекрасніше, що є на світі!</i> » [МП].</p>	<p>гіпербола</p>
<p>"– <i>Les géographies, dit le géographe, sont les livres les plus précieux de tous les livres. Elles</i></p>	<p>« – <i>Книжки з географії – найцінніші з усіх книжок, – мовив географ. – Вони</i></p>	<p>гіпербола гіпербола</p>

<p><i>ne se démodent jamais.</i> " [PP].</p>	<p>ніколи не застаріють.» [МП].</p>	
<p>"<i>Il est très rare qu'une montagne change de place. Il est très rare qu'un océan se vide de son eau</i>" [PP].</p>	<p>« Дуже рідко трапляється, щоб гора зрушила з місця. Дуже рідко буває, щоб океан пересох.» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>" – <i>Mais qu'est-ce que signifie « éphémère » ? répéta le petit prince qui, de sa vie, n'avait renoncé à une question, une fois qu'il l'avait posée.</i> – <i>Ça signifie « qui est menacé de disparition prochaine ».</i>" [PP].</p>	<p>« – А що означає – ефемерний? – повторив маленький принц, – питаючи, він не заспокоювався, поки не діставав відповіді. – Ефемерне – це недовговічне, те, що скоро зникає.» [МП].</p>	<p>епітет</p>
<p>" <i>La Terre n'est pas une planète quelconque !</i>" [PP].</p>	<p>« Земля – планета неабияка!» [МП].</p>	<p>епітет</p>
<p>"<i>Vu d'un peu loin ça faisait un effet splendide</i>" [PP].</p>	<p>« Як глянути збоку — то було прегарне видовисько.» [МП].</p>	<p>епітет</p>
<p>" <i>Les mouvements de cette armée étaient réglés comme ceux</i></p>	<p>«Дії цієї армії відзначалися злагожденістю, як у балеті» [МП].</p>	<p>порівняння</p>

<i>d'un ballet d'opéra.</i> " [PP].		
"Elles se voient importantes comme des baobabs. " [PP].	« <i>Їм, мов тим баобадам, здається, ніби вони великі й величні.</i> » [МП].	порівняння
" Elles adorent les chiffres : ça leur plaira. Mais ne perdez pas votre temps à ce pensum. " [PP].	« <i>Ви ж не гайте часу на цю нудну роботу.</i> » [МП].	фразеологізм
" Bonne nuit, fit le petit prince à tout hasard." [PP].	« — <i>Добри вечір,— мовив про всяк випадок маленький принц.</i> » [МП].	фразеологізм
"— Elle est belle , dit le serpent " [PP].	« — <i>Гарна планета,— мовила гадюка.</i> » [МП].	епітет
" On est un peu seul dans le désert... — On est seul aussi chez les hommes, dit le serpent." [PP].	« У пустелі <i>все-таки самотньо...</i> — <i>Серед людей також самотньо,— відповіла гадюка.</i> » [МП].	повтор
" — Tu es une drôle de bête , lui dit-il enfin, mince comme un doigt... " [PP].	« — Чудна ти істота,— мовив він.— Завтовшики з пальчик... » [МП].	епітет порівняння

<p>" – <i>Je puis t'emporter plus loin qu'un navire, dit le serpent.</i> " [PP].</p>	<p>« — Я можу занести тебе далі, ніж будь-який корабель,— мовила змія.» [МП].</p>	<p>метафора</p>
<p>" <i>Il s'enroula autour de la cheville du petit prince, comme un bracelet d'or :</i> " [PP].</p>	<p>«І обвила круг кісточки ногу маленького принца, наче золота обручка. » [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>"– <i>Celui que je touche, je le rends à la terre dont il est sorti, dit-il encore.</i> " [PP].</p>	<p>«— Усякого, кого я торкнуся, я повертаю землі, з якої він вийшов,— мовила ще вона. » [МП].</p>	<p>метафора</p>
<p>"<i>Le vent les promène.</i> " [PP].</p>	<p>«Їх жене вітром.. » [МП].</p>	<p>- персоніфікація</p>
<p>" <i>Ils manquent de racines, ça les gêne beaucoup.</i> " [PP].</p>	<p>« Вони без коріння, це дуже незручно» [МП].</p>	<p>метафора</p>
<p>" <i>Et il se servait du volcan éteint comme d'un tabouret.</i> " [PP].</p>	<p>«Згаслий вулкан правив йому за дзиглика. » [МП].</p>	<p>- порівняння</p>
<p>"<i>Mais il n'aperçut rien que des aiguilles de roc bien aiguisées.</i> " [PP].</p>	<p>«Але побачив лише скелі, шпичасті, шпилясті. » [МП].</p>	<p>тавтологія</p>
<p>"– <i>Bonjour, dit-il à tout hasard.</i></p>	<p>« — Добридень,— мовив він про всяк випадок.</p>	<p>повтор</p>

<p>– <i>Bonjour... Bonjour... Bonjour... répondit l'écho.</i></p> <p>– <i>Qui êtes-vous ? dit le petit prince.</i></p> <p>– <i>Qui êtes-vous... qui êtes-vous... qui êtes-vous... répondit l'écho.</i></p> <p>– <i>Soyez mes amis, je suis seul, dit-il.</i></p> <p>– <i>Je suis seul... je suis seul... je suis seul... répondit l'écho.</i> " [PP].</p>	<p>— <i>Добридень... добридень... добридень...— озвалася луна.</i></p> <p>— <i>Хто ви? — спитав маленький принц.</i></p> <p>— <i>Хто ви... хто ви... хто ви...— відповіла луна.</i></p> <p>— <i>Будьте моїми приятелями,— мовив він,— я геть один.</i></p> <p>— <i>Геть один... геть один... геть один...— відгукнулася луна.»</i> [МП].</p>	
<p>"<i>Je me croyais riche d'une fleur unique, et je ne possède qu'une rose ordinaire.</i>" [PP].</p>	<p>« <i>А я гадав, що маю такий скарб — єдину в світі квітку, а то звичайнісінька троянда.</i>» [МП].</p>	<p>антитеза</p>
<p>" <i>Tu es bien joli...</i>" [PP].</p>	<p>« <i>Ти такий гарний!</i>» [МП].</p>	<p>епітет</p>
<p>"– <i>Je suis un renard, dit le renard.</i>" [PP].</p>	<p>«— <i>Я лис,— відповів той.</i> » [МП].</p>	<p>тавтологія</p>
<p>"<i>Tu seras pour moi unique au monde.</i>" [PP].</p>	<p>«<i>Ти будеш для мене єдиний на цілм світі. І я буду для тебе єдиний на цілм світі...</i>» [МП].</p>	<p>гіпербола</p>

<p>"Je chasse les poules, les hommes me chassent." [PP].</p>	<p>« Я полюю на курей, а люди полюють на мене» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"Toutes les poules se ressemblent, et tous les hommes se ressemblent." [PP].</p>	<p>«Всі кури однакові, і люди всі однакові» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"Mais, si tu m'apprivoises, ma vie sera comme ensoleillée." [PP].</p>	<p>« Але як ти мене приручиш, моє життя буде ніби сонцем осяяне.» [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>"Le tien m'appellera hors du terrier, comme une musique." [PP].</p>	<p>«Зате твоя хода, як музика, викличе мене з нори.» [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>" Je te regarderai du coin de l'œil et tu ne diras rien." [PP].</p>	<p>« Я краєчком ока позиратиму на тебе, дивитимусь, а ти мовчатимеш.» [МП].</p>	<p>фразеологізм</p>
<p>" Mais si tu viens n'importe quand, je ne saurai jamais à quelle heure m'habiller le cœur..." [PP].</p>	<p>« А як ти приходитимеш коли попало, то я ніколи не знатиму, на яку годину готувати своє серце...» [МП].</p>	<p>метафора</p>
<p>" Il est très simple : on ne voit bien qu'avec le cœur. L'essentiel est</p>	<p>« Ось моя таємниця. Вона дуже проста: лише серце добре бачить.</p>	<p>метафора</p>

<p><i>invisible pour les yeux.</i> " [PP].</p>	<p><i>Найголовнішого не побачиш очима.» [МП].</i></p>	
<p>"— <i>L'essentiel est invisible pour les yeux, répéta le petit prince, afin de se souvenir.</i> " [PP].</p>	<p>« — <i>Найголовнішого не побачиш очима,— повторив маленький принц, аби краще запам'ятати.» [МП].</i></p>	<p>повтор</p>
<p>" — <i>Je trie les voyageurs, par paquets de mille, dit l'aiguilleur. J'expédie les trains qui les emportent, tantôt vers la droite, tantôt vers la gauche.</i> " [PP].</p>	<p>« — <i>Сортую пасажирів,— відповів стрілочник,— відсилаю їх у поїздах партіями по тисячі душ, поїзд — ліворуч, поїзд — праворуч.» [МП].</i></p>	<p>антитеза</p>
<p>" <i>Et un rapide illuminé, grondant comme le tonnerre, fit trembler la cabine d'aiguillage.</i> " [PP].</p>	<p>« <i>І швидкий поїзд, загуркотівши, мов грім, сяючи вогнями, промчав мимо, аж будка стрілочника заходила ходором.» [МП].</i></p>	<p>порівняння</p>
<p>" <i>Les enfants seuls écrasent leur nez contre les vitres.</i> — <i>Les enfants seuls savent ce qu'ils</i></p>	<p>« <i>Лише діти притуляються носами до вікон.</i> — <i>Лише діти знають, чого шукають,— сказав маленький принц.» [МП].</i></p>	<p>повтор</p>

<p><i>cherchent, fit le petit prince.</i> " [PP].</p>		
<p>" <i>C'était un marchand de pilules perfectionnées qui apaisent la soif. On en avale une par semaine et l'on n'éprouve plus le besoin de boire.</i></p> <p>— <i>Pourquoi vends-tu ça ? dit le petit prince.</i></p> <p>— <i>C'est une grosse économie de temps, dit le marchand. Les experts ont fait des calculs. On épargne cinquante-trois minutes par semaine.</i></p> <p>— <i>Et que fait-on de ces cinquante-trois minutes ?</i></p> <p>— <i>On en fait ce que l'on veut...</i></p> <p>« <i>Moi, se dit le petit prince, si j'avais cinquante-trois minutes à dépenser, je</i></p>	<p>« <i>Він продавав удосконалені пілюлі, що тамують спрагу. Проквітнеш таку пілюлю, і потім цілий тиждень не треба пити.</i></p> <p>— <i>Навіщо ти їх продаєш?</i></p> <p>— <i>спитав маленький принц.</i></p> <p>— <i>Від них велике заощадження часу,— відказав крамар. — За підрахунками експертів, людина заощаджує за тиждень п'ятдесят три хвилини.</i></p> <p>— <i>А що роблять у ті п'ятдесят три хвилини?</i></p> <p>— <i>Та що хочеш.</i></p> <p>"<i>От аби я мав витратити п'ятдесят три хвилини,— помислив маленький принц,— я просто пішов би до криниці..."</i>» [МП].</p>	<p>Парадокс</p>

<i>marcherais tout doucement vers une fontaine... »</i> [PP].		
" <i>Ils perdent du temps pour une roupée de chiffons, et elle devient très importante, et si on la leur enlève, ils pleurent...</i> " [PP].	«Вони витрачають стільки часу на ганчір'яну ляльку, і лялька стає їм дорога, і якщо її заберуть, діти плачуть... » [МП].	фразеологізм
" <i>Il ne mesure pas le danger, me dis-je.</i> " [PP].	«Він не усвідомлює, яка велика небезпека.» [МП].	фразеологізм
" – <i>Les étoiles sont belles, à cause d'une fleur que l'on ne voit pas...</i> " [PP].	« — Зорі прегарні , бо десь там є квітка, хоч її й не видно звідси...» [МП].	епітет
" – <i>Le désert est beau, ajouta-t-il...</i> " [PP].	«— Пустеля гарна ...— додав він. » [МП].	епітет
" <i>On ne voit rien. On n'entend rien.</i> " [PP].	«Нічого не видно. Нічого не чутно. » [МП].	повтор
" <i>Ma maison cachait un secret au fond de son cœur...</i> " [PP].	«На споді свого серця мій будинок ховав таємниці. » [МП].	персоніфікація
" <i>Il me semblait porter un trésor fragile. Il me semblait même qu'il</i>	«Здавалося, ніби я несу скарб, тендітний і безборонний. Здавалося	повтор порівняння

<p><i>n'y eût rien de plus fragile sur la Terre. "</i> [PP].</p>	<p>навіть, що нічого безбороннішого нема на нашій Землі.» [МП].</p>	<p>гіпербола</p>
<p>"<i>Ce qui m'émeut si fort de ce petit prince endormi, c'est sa fidélité pour une fleur, c'est l'image d'une rose qui rayonne en lui comme la flamme d'une lampe, même quand il dort... "</i> [PP].</p>	<p>«Найзворушливіше в цьому заснулому маленькому принці його вірність квіці, образ троянди, що сяє в ньому, ніби полум'я світильника, навіть коли він спить... » [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>" — <i>Ce n'est pas la peine...</i>" [PP].</p>	<p>« — <i>I це все даремно...</i>» [МП].</p>	<p>фразеологізм</p>
<p>" <i>Le puits que nous avions atteint ne ressemblait pas aux puits sahariens. Les puits sahariens sont de simples trous creusés dans le sable. "</i> [PP].</p>	<p>«Колодязь, до якого ми прийшли, був не такий, як усі колодязі в Сахарі. Звичайно тут колодязь — просто яма в піску.» [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>"<i>Il rit, toucha la corde, fit jouer la poulie. Et la poulie gémit comme gémit une vieille girouette quand le vent</i></p>	<p>« Він засміявся, торкнув вірвовку, почав крутити корбу. І корба зарипіла, як старий флюгер, що довго іржавів у безвітрі.» [МП].</p>	<p>повтор порівняння</p>

<p><i>a longtemps dormi "</i> [PP].</p>		
<p>"– <i>Tu entends, dit le petit prince, nous réveillons ce puits et il chante...</i> " [PP].</p>	<p>«— Чуєш? — мовив маленький принц. — Ми збудили колодязь, і він співає... » [МП].</p>	<p>персоніфікація</p>
<p>" <i>C'était doux comme une fête.</i> " [PP].</p>	<p>«Було гарно, як на бенкеті » [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>" – <i>Les hommes de chez toi, dit le petit prince, cultivent cinq mille roses dans un même jardin... et ils n'y trouvent pas ce qu'ils cherchent...</i></p> <p>– <i>Ils ne le trouvent pas, répondis-je</i>" [PP].</p>	<p>«— Люди на твоїй планеті,— промовив маленький принц,— викохують п'ять тисяч троянд в одному саду... і не знаходять того, чого шукають.</p> <p>— Не знаходять,— погодився я. » [МП].</p>	<p>повтор</p>
<p>" – <i>Tes baobabs, ils ressemblent un peu à des choux...</i></p> <p>– <i>Oh !</i></p> <p><i>Moi qui étais si fier des baobabs !</i></p> <p>– <i>Ton renard... ses oreilles... elles ressemblent un peu à</i></p>	<p>«— Баобабі в тебе схожі на капустини...</p> <p>— <i>O!</i></p> <p><i>А я так пишався своїми баобабамі!</i></p> <p>— <i>А в лиса твого вуха... наче роги! І які довгі!</i> » [МП].</p>	<p>порівняння</p>

<p><i>des cornes... et elles sont trop longues !</i> " [PP].</p>		
<p>" – <i>Alors ce n'est pas par hasard que, le matin où je t'ai connu, il y a huit jours, tu te promenais comme ça, tout seul, à mille milles de toutes les régions habitées !</i>" [PP].</p>	<p>« — <i>Отже, не випадково тиждень тому, того ранку, коли ми познайомилися, ти блукав тут самотою, за тридев'ять земель від людського житла?»</i> [МП].</p>	<p>фразеологізм фразеологізм аналог</p>
<p>" <i>Tout en fouillant ma poche pour en tirer mon revolver, je pris le pas de course, mais, au bruit que je fis, le serpent se laissa doucement couler dans le sable, comme un jet d'eau qui meurt, et, sans trop se presser, se faufila entre les pierres avec un léger bruit de métal</i>" [PP].</p>	<p>«<i>Намацуючи в кишені револьвера, я бігом кинувся до неї, але, почувши шурхіт моїх кроків, гадюка тихо, мов змеженілий ручай, заструмувала по піску і з ледве чутним металевим дзвоном заповзла поміж каміння.</i>» [МП].</p>	<p>порівняння</p>
<p>" <i>Je parvins au mur juste à temps pour y recevoir dans les bras mon petit bonhomme</i></p>	<p>«<i>Я підбіг до муру саме вчасно, щоб підхопити на руки маленького принца, білого мов сніг.</i>» [МП].</p>	<p>порівняння</p>

<i>de prince, pâle comme la neige.</i> " [PP].		
"Je sentais battre son cœur comme celui d'un oiseau qui meurt, quand on l'a tiré à la carabine " [PP].	«Я почув, як тіпається його серце, мов у підстреленої пташки» [МП].	порівняння
" – Ah ! <i>petit bonhomme, petit bonhomme</i> j'aime entendre ce rire ! " [PP].	«О хлопче, хлопче, як я люблю цей твій сміх! » [МП].	повтор
"Ne viens pas voir ça, ce n'est pas la peine... " [PP].	« Не треба, щоб ти це бачив...» [МП].	фразеологізм